

Malasu

(Da:i Sia: - Proverbs; Modu - Aonega Hereva; Bisini - Sindaun)

Hidadea Sia:

Malasu Buga da hou moloidafa amola hahawane esalusu olelesa. Goe buga ganodini dedesu dunu da olelesea, e da hou moloiwane eso huluane esaloma:ne olelesa. Amola Malasu Buga da sia: olelebe amo ninia eso huluane hamoma:ne olelesa.

Amola nowa e da noga:le dawa:sea, e da hidadea Godema dawa:mu amola asigi dawa:suga noga:le dawa:ma:ne amo sia: olelesa. Malasu buga da Bagade Dawa:su Hou noga:le olelesa. Malasu buga da fedege sia: amo Bagade Dawa:su Hou da dunu agoane amo hou olelesa. Amola eno sia: fonobahadi sia: amola sia:i gala, amo da noga:le ba:ma:ne Isala:ili fi ilima olelesa amola ilia hou moloidafa hamoma:ne eno hou ilima doaga:sea. Amola eno dunu ilia hou noga:le fidima:ne amola noga:le dawa:ma:ne amola, sosogo fi amo ganodini noga:le ouligima:ne olelesa. Amola eno da bidi lasu hou amola noga:le dawa:ma:ne olelesa. Amola hou ida:iwane gala amo olelema:ne amola eno ilia da:i hodo noga:le ouligima:ne. Amola eno ilia hanai hou ili fawane ouligima:ne. Amola hou fonobosu amola gebewane hamosu hou. Amola hame gagui fidisu hou amola nabasu hou. Amola na:iyadoma fidisu hou dawa:ma:ne olelesa.

Sia: Dedei

- 1 Bagade Dawa:su Hou amoma
Nodosu...Sia:alalo 1:1-9:18
- 2 Hina bagade Soloumone ea Malasu...Sia:alalo
10:1 - 29:27
- 4 A:ige ea Sia:...Sia:alalo 30:1-33
- 5 Eno Sia:...Sia:alalo 31:1-31

*Malasu**Malasu Sia: da Bai Bagade Gala*

- 1 *Goe buga ganodini malasu amo Soloumone
(Da:ibidi ea mano) Isala:ili hina bagade da dedei.
- 2 Goe da malasu amo ea di bagade fidimuyo
amola dia noga:le hou moloji ba:ma:ne amola hou
ida:iwanedafa olelesa. Amola noga:le amo sia:
dawa:ma:ne ea bai da gududafa.
- 3 Amola ilia da dima noga:le hou moloji
ahoanoma:ne olelesa amola defele hamoma:ne
olelesa.
- 4 Amola ilia di dawa:loma:ne hamosa amola
dunu dawa:su bagade olelesa eno dunu goi
olelema:ne.
- 5 Amo sia: dedei da bagade dawa:su dunu
ilima dawa:loma:ne, olelesu amola moloidafa
hou imunu.
- 6 Amasea, ilia da malasu wamolegei bai amo
noga:le dawa:ma:ne amola malasu da moloji
dunu ea hou heda:ma:ne eno hou doaga:sea,
dawa:ma:ne olelesa.

Goi Dunu Ilima Fada:i Sia: Olelesu

* 1:1: 1 Hina bagade 4:32

⁷ †Di da bagade dawa:su hou lamu hanai galea, hidadea Godema nodone dawa:ma. Gagaoui dunu ilia da dawa:su bagade lama:ne hame asigisa, amola moloidafa hou dawa:mu higasa.

⁸ Nagofe! Dia noga:le nabima, dia ada amola ame elea sia:sea.

⁹ Elea olelebe amo ea dia hou da gado heda:mu amola dia hamobe liligi da nina: hamoi habuga o galogoaga gisa:gisu amo ba:le defele ba:mu.

¹⁰ Nagofe dia! Wadela:le hamosu dunu ilia dima adoba:sea, di amoma maedafa madelama.

¹¹ Ilia sia:sa, "Misa! Ninia hedemusa: noga:i dunu medole legemusa: hogola masunu.

¹² Amaiba:le ninia asili, hahawane esalebe dunu ba:sea, hedolowane medole legemu.

¹³ Amasea ninia ilia liligi lale ninia diasuga gaguli masunu amola ninia da liligi gagui dunu agoai esalumu.

¹⁴ Misa! Ninima madelama! Amola ninia wamolai liligi gilisili gagumu."

¹⁵ Nagofe! Agoai dunu ilima mae gilisima amola di gasigama.

¹⁶ Ilia da gasa bagadewane eso huluane eno dunu medole legemusa: momagei esala.

¹⁷ Amola di da sio di hanai amo sio sa:ima:ne sani amoga gaguma:ne e ba:lalea hame ligisisa.

¹⁸ Be dunu nowa e amane hamosea, e da hina: bogoma:ne sani amoga hina: sa:ima:ne logo hogosa.

¹⁹ Wamolasu e da ea wamolasu hamobeba:le da bogosu ba:mu. Nowa da nimi gasa fi hou bagade hamosea da bogosu ba:mu.

† 1:7: Yoube 28:28; Gesami Hea:su 111:10; Malasu 9:10

Bagade Dawa:su Hou da Fedege agoane Dilima Wesa

²⁰ †Nabima! Bagade Dawa:su Hou da welala amola logoga amola gilisisu bidi lama:ne diasu sogega welala.

²¹ Gasa gala welala amola fi sogebi logo holeiga amola dunu huluane gilisibi amola misini gilisisu sogebi.

²² Gagaoui dunu habowali dili da gagaoui esa-loma:bela:? Habowali dilia da Bagade Dawa:su Hou amoma higale oufesega:ma:bela:? Amola habogala dawa: lama:bela:?

²³ Na da dilima gagabole sia:sea, dilia noga:le nabima! Na da hahawane sia: olelesa amola na dawa: dilima olelemu.

²⁴ Na da dilima welalu amola dili misa:ne sia:nanu, be dilia da hame nabi amola dilia da na sia:be hame dawa:digi.

²⁵ Dili da na fada:i sia:i higa:i amola na olelei amola dili da amane hamomusa: hame hanai amola na gagabosu hame nabi.

²⁶ Amaiba:le, dilia da da:i dioi doaga:sea na da diliba:le oufesega:mu amola na da dili gadele oumu dilima beda:ga da:i dioi doaga:sea.

²⁷ Adi liligi, mulu mabe amo defele se fo mabe defele dilima da:i dioi amola se nabasu doaga:sea,

²⁸ dilia da hahawane bagade dawa:su esalusu hogomu amola wemu. Be na da hame nabimu. Dilia da na hogoi helemu. Be amomane dilia da na hame ba:mu.

† 1:20: Malasu 8:1-3

²⁹ Dili da musa: Bagade Dawa:su Hou hogo-musa: hame hamosu amola dili da Gode Ea moloidafa hou nabimu higasu.

³⁰ Dili da na sia: amo hame nabasu amola na olelesea amoga hame dawa:su.

³¹ Amaiba:le dili da dilia higa:i amo ea bidi lamu. Amola dili hou amo hamoiba:le, dilia da olomu.

³² Hame dawa:su dunu ilia bogosu bai da ilia Bagade Dawa:su Hou amo higasa. Amola gagaoui dunu ilia da ilia gagaoui hou amoga ilila: wadela:sa.

³³ Nowa da nama nabasu hou hamosea amo da gaga:su ba:mu, amola e da udigili beda:su hou bai hame ba:mu.

2

Bagade Dawa:su Hou Ida:iwane Gala ea Dabe Lasu

¹ Nagofe! Dawa:ma adi na olelebe liligi mae gogolema amola na adi sia:be defele hamoma.

² Nabima hou moloidafa amola dawa:mu logo hogoma.

³ Ma, amola dawa:su hogoi helema amola amo lama:ne ha:giwane edegema.

⁴ Hogoma amola hogoi helema gouli amola silifa wamolegei hogobe defele hogoma.

⁵ Be di amane hamosea, di da Hina Godema nodone beda:su hou dawa:mu. Amola di da Gode Ea hou dawa:ma:ne didili hamomu.

⁶ Amo dawa:su da Gode Hi fawane iaaha. Dawa:su hou amola moloi dawa:digisu da Godema fawane maha.

⁷ Gode da Hi fawane fidisu hou ouligisa amola E da moloidafa dunu amo gaga:sa.

⁸ Hi fawane da nowa da eno dunuma hahawane moloidafa hou hamosea ilima ouligisa, amola nowa da Ema asigiba:le Ema fa:no bobogesea, Hi fawane da gaga:sa.

⁹ Dia na sia: nabasea, di da hou ida:iwane dawa:mu amai amola defele di da dawa:su hou hamomu.

¹⁰ Di da dawa:su dunu esalumu amola dia dawa:su ida:iwane gala labeba:le hahawane bagade ba:mu.

¹¹ Dia hamobe liligi amola dawa:su da dima gaga:su liligi agoane ba:mu.

¹² Amola dia dawa:su hou da di wadela:i hou hamosa:besa:le, amo logo ga:mu. Di da bagade dawa:su lai dagoiba:le, dunu da baligidu sia: sia:beba:le o mosolasu hamosea, amo dunuma di da hame gilisimu.

¹³ Amo dunu ilia logo ida:iwane yolesili amola wadela:i hou gasi agoane ganodini ahoa.

¹⁴ Amola amo dunu ilia hou ida:iwane gala yolesili wadela:i hou hamobeba:le, hahawane bagade ba:sa.

¹⁵ Ilia da moloidafa hou hame dawa: amola eno dunu ilia hou dafawaneyale dawa:mu da hamedei.

¹⁶ Wadela:le hamosu uda da sia: asaboi amoga di adole ba:mu dawa:sea, di da ea logo damumusa: dawa:mu.

¹⁷ Agoai uda da egoama hame dawa:sa amola egoa ema fawane fima:ne ilegele sia:i, amo yolesisa.

¹⁸ Amola di da agoaiwane uda ea diasuga ahoasea, di da bogosu logo amoga ahoana amola di da amoga ahoasea, amo bogosu sogega doaga:mu agoai galebe.

¹⁹ Amola nowa dunu e ba:la ahoasea, e da bu hame sinidigimu. E da hahawane esalusu logoga bu hame misunu.

²⁰ Amaiba:le, di da dunu moloi hou hamobe amo ilia hou amoga fa:no bobogema.

²¹ Dunu nowa da moloi hou hamosea, e da ninia soge ganodini hahawane esalumu.

²² Be nowa dunu da wadela:le hamosea, Gode E da amo dunu fadegale fasimu. Amola amo defele ha:i manu bugi wadela:sea a:le fasibi defele, Gode E da ili a:le fasimu.

3

Goi Dunu Ilima Fada:i Sia: Olelesu

¹ Nagofe! Na adi hou olelebe amo mae gogolema amola eso huluane dawa:laloma amola na sia:be defele hamoma.

² Amola na olelebe amoga di da hahawane ode bagohame esalusu amola didili hamosu ba:mu.

³ Dia eno dunu fidisu hou mae yolesima amola hohonosu maedafa hamoma. Amo hou huluane dia galogoaga noga:le idinigima amola dia dogoga fedege agoane dedema.

⁴ *Di agoane hamosea, Gode amola osobo bagade dunu ilia da dima hahawane ba:mu.

⁵ Hina Godema dia asigiga amola dogoga dawa:ma. Amola dia osobo bagadega dawa: amoga mae hamoma.

* **3:4:** Luge 2:52

⁶ Be Hina Godema dawa:ma, adi liligi dia hamosea. Amasea, Hi fawane da logo moloidafa gala dima olelemu.

⁷ †Di disu amane mae dawa:ma di fawane da dawa: gala, amo mae dawa:ma. Be Hina Gode Hima fawane nabima, amola wadela:i hou hamomu higama.

⁸ Dia amane hamosea, amo hou da manoma ida:iwane agoai ba:mu amola dia aiya da bahomu amola dia se da uhi dagoi ba:mu.

⁹ Di da Godema dawa:beba:le, dia hamoi liligi gobelesalasu iabe defele ima amola dia sogega bugibi liligi baligili noga:idafa Godema ima.

¹⁰ Dia amane hamosea, dia ifabi amo ha:i manu bagadewane ba:mu amola dia diasu ganodini gagoma amola waini bagade ba:muba:le, legemu da hamedei ba:mu.

¹¹ ‡Nagofe! Gode E da di dawa:ma:ne se iasea, noga:le dawa:ma amola amo da Gode Ea sisasu amo dawa:ma.

¹² §Ada da ea mano amoma e da asigisa amoma dawa:ma:ne ema se iaaha. Amo defele, Gode E da nowa dunu E da ema asigisia amoma se iasu amoga olelesa.

¹³ Dunu nowa da Bagade Dawa:su Hou hogoi helesea, e da nodoi esalumu.

¹⁴ Silifa amola gouli amola ilia bidi lasu ilegei da bagade. Be Bagade Dawa:su Hou da amo ea bidi lasu ilegei da baligi dagoi.

¹⁵ Amola Bagade Dawa:su Hou amo da igi ida:iwane amo ea bidi lasu defei bagade baligisa.

† 3:7: Louma 12:16 ‡ 3:11: Yoube 5:17 § 3:12: Hibulu 12:5-6Wamolegei Sia: Olelesu 3:19

Amola Bagade Dawa:su Hou amo da liligi huluane dia hanai amo da baligi dagoi.

¹⁶ Bagade Dawa:su Hou amo da dima hahawane esalusu iaha amola osobo bagadega fifi asi helemu. Amola di da amo hou ganodini bagade gaguiwane esalumu.

¹⁷ Bagade dawa:su esalusu hou amo da dima hou ida:iwane hamoma:ne olelesa amola di logo noga:iga oule ahoa.

¹⁸ Nowa da Bagade Dawa:su Hou amoma dawa:sea, ilia da nodoi esalumu. Amola Bagade Dawa:su Hou da hahawane esalusu ilima imunyu.

¹⁹ Gode E da ea Bagade Dawa:su Hou amo ganodini osobo bagade amo hahamoi amola ea dawa:su amoga da mu amola hahamoi dagoi.

²⁰ Gode Ea Bagade Dawa:su Hou amoga hano amola mu mobi (amo da osobo bagadega gibu iaha) hamoi dagoi.

²¹ Nagofe! Dia Bagade Dawa:su Hou ida:iwane amo noga:le gaguma amola noga:le ba:ma. Amo liligi dia mae yolesima.

²² Amo hou amo da dima esalalalusu imunuyo. Amola nodosu hou di da ba:mu amola hahawane esalusu lamu.

²³ Amasea, di da logoga ahoasea, di da hame dafamu.

²⁴ Di da hamedafa beda:mu, golasea. Amola di da hahawane mae nedigili golamu, gasi ganodini.

²⁵ Amola di da adi hou doaga:mu amoga di da hame beda:mu. Amola amo hou da fo mabe agoai gala wadela:i hamosu dunuma doaga:sa, be di da hame beda:mu.

26 Hina Gode Ea da di gaga:mu. Amola Hi fawane da di sani ganodini mae sa:ima:ne hamomu.

27 Dia da fidimu logo ba:sea, eno dunuma hou ida:iwane hamoma amola fidima.

28 Dia na:iyado amo ea fidima:ne sia:sea, amola asa o aiya amane mae sia:ma. Be e hedolowane waha fidima.

29 Dia na:iyado amo da:i dioma:ne mae sia:ma. Amola e da dia fi gadenene esala e da dima dafawaneyale dawa:sa.

30 Eno dunuma di udigili mae sia:ga gegema. Amola bai hame galea, di mae sia:ga gegema.

31 Amola di da gegebe dunu ilima di mae mudama. Amola, ea hamobe amane mae hamoma.

32 Amola amai dunu ilima Hina Gode E da hahawane dogolegele hame ba:sa amola e da ilima bagadewane higasa. Be Hina Gode E da dunu nowa e da moloji hou hamosea, E da ilima Ea ilegesu olelesa.

33 Hina Gode da wadela:i hou hamosu dunu ea sosogo ilima gagabusu iaha. Be nowa dunu da moloji hou hamosea, E da amo ea sosogo hahawane dogolegele fidisa.

34** Amola nowa dunu e da gasa fi hou hamosa amola hi hou da eno ilia hou baligisa dawa:sa, Hina Gode da hahawane hame ba:sa. Be E da nowa da moloji hou hamosa, ilima E da hahawane gala.

35 Amola dunu amo da Bagade Dawa:su Hou hamosa, dunu eno da ilima nodomu. Be gagaoui

** 3:34: Ya:mese 4:6; 1 Bida 5:5

dunu ilia hou hamobeba:le da baligili gogosia:su ba:mu.

4

Bagade Dawa:su Hou ea Bidi Agoai

¹ Nagofelali! Dilia ada adi olelesea noga:le nabima! Amasea dili da Bagade Dawa:su Hou ida:iwane gala dawa:mu.

² Na adi olelebe amo da moloji houdafa. Amaiba:le, dili da eso huluane dawa:laloma.

³ Amola na mano fonobahadiga na da na ada ea mano afadafa galu.

⁴ Amola na ada e da nama moloidafa hou olelesu. E da amane sia:su,

“Dawa:ma! Amola na sia: mae goglema amola na sia: defele hamoma. Amasea, dili da esalusu lamu.

⁵ Bagade Dawa:su Hou hogoi helema. Na sia: mae goglema amola mae higama!

⁶ Dili da Bagade Dawa:su Hou ida:iwane gala amoma mae higama. Amasea, amo hou da dilia gaga:su agoane ba:mu. Bagade Dawa:su Hou asigiwane ba:ma. Amasea, amo hou da dili gaga:mu.

⁷ Amola Bagade Dawa:su Hou lamu amo hou da ida:iwanedafa gala. Amola liligi oda amoga Bagade Dawa:su Hou da baligi dagoi.

⁸ Bagade Dawa:su Hou amoma hanama amola amane hou hamosea, dili da dunu hahawanedafa esalumu amola asigi dawa:su bagade dawa:su lamu.

⁹ Amo Bagade Dawa:su Hou da dunu huluane ba:ma:ne hamoma, amo hou ida:iwane gala amo ea dilia hou bagade dawa:su ba:mu.

¹⁰ Nagofe! Noga:le nabima amola dafawane sia:sa noga:le lalegaguma. Amasea di da osobo bagadega fifi masunu.

¹¹ Na Bagade Dawa:su Hou olelei amo noga:le dawa:ma. Amasea, di da fifi asi helemu amo logo ganodini.

¹² Dima eno hou hame doaga:mu di moloji ahoanea da. Amola dia hehenasea da hame dafamu.

¹³ Eso huluane dima hou olelei amoma dawa:ma amola amo da maedafa goglema amoga dia esalalasu fidimu amola noga:le ouligima.

¹⁴ Wadela:le hamosu dunu ilia ahoabe amoga mae masa. Amola wadela:le hamosu dunu ilia hou amoga mae lama.

¹⁵ Amane mae hamoma wadela:i hou amoma gasigama. Amola amoma higale amola dia moloji logoga masa.

¹⁶ Wadela:le hamosu dunu ilia da wadela:le hame hamosea, hamedafa golasa. Iliya da wadela:le hamomusa: nedigili ouesala amola eno dunuma wadela:le hamonanu fawane golasa.

¹⁷ Wadela:i hou amola gegesu hou da ilia ha:i manu amola hano nasu agoai gala.

¹⁸ Moloidafa dunu ilia logo da eso mabe defele ba:sa, hahawane bagade. Amola hadigi da misini, dialea, eso dogoa defele ba:sa.

19 Be wadela:le hamosu dunu ilia logo da gasi bagade ba:sa amola hedolo dafasa amola ili soi amo da ili hame ba:sa.

20 Nagofe! Na sia: dia noga:le nabima.

21 Amo dia maedafa gogolema, eso huluane dawa:loma, dia dogo ganodini.

22 Na sia: da nowa dunu da amo noga:le dawa:sea, amo da esalusu imunu, amola ea dai: fidimu.

23 Dawa:ma! Dia asigiga dawa:su noga:le ouligima. Bai dia esalusu da dia asigi dawa:su dawa:i liligi amo defele ba:mu.

24 Sia: dafawane hame, ogogole maedafa sia:ma. Amola ogogosu hou amoma mae gilisima.

25 Mae beda:iwane molole ba:le gusuma! Dia da hou moloiwane hamobeba:le, dia dialuma da gogosiane fili sa:imu da defea hame.

26 *Dia adi hamosea, noga:le dawa:lu hamoma amola adi hou dia hamobe amo da bu sinidigili hahawane ba:mu.

27 Wadela:i hou dawa:ma! Moloiwane ahoanoma! Amola sadena:ne dafasa:besa:le dawa:ma.

5

Inia Uda Adole Lasu Sisasu

1 Nagofe! Noga:le fili amola na dawa:su hou amola asigi dawa:su nabima.

2 Amasea, di da hou noga:i hamomu amola di da noga:le sia:beba:le, di da bagade dawa:su lai dagoi amo olelemu.

* 4:26: Hibulu 12:13

³ Eno dunu ea uda amo ea sia: amola lafi da agime hani ea heda amo defele agoai gala amola ea nonogosu hou da olife susuligi agoai ba:sa.

⁴ Be inia uda adole lasu hou da dagosea da dima se amola da:i dioi liligi fawane ba:sa.

⁵ Agoai uda da di sigi osono bagadega bogosu amoga oule ahoa. Amola logo ea ahoabe amo da bogosu amoga doaga:musa: ahoa.

⁶ E da moloi bagade dawa:su esalu logo amoga hame ahoa. Be e da amo logo fisili, udigili lala amola fa:no hou doaga:mu amo da ea hame dawa:.

⁷ Nagofe! Dilia waha na sia: nabima! Amola mae goglema na sia:be amo.

⁸ Agoai uda amoba:le gasigama amola mae gadenema. Amola ea idilibu holei amoga maedafa gadenema.

⁹ Dia amo uda amoga ahoasea, dunu da dima hame nodomu, amola dunu ilia lobo da:iya di da bogomu amola di goi esalea.

¹⁰ Dafawane! Eno dunu da misini dia liligi ilia gaguli masunu amola dia hawa: hamoi helei liligi amo enoga lamu.

¹¹ Di da bogomusa: gogonomasa dialea amola dia hu amola momoge da na dagoiba:le, di da geloga:idafa ba:mu.

¹² Amola di da amane sia:mu, “Na da abuliga dawa:bela:? Amola na da abuliga eno dunu ilia mololesibi amo hame nabibala:?”

¹³ Amola na da nabimu galu, be na olelesu dunu ilia sia: hame nabi.

¹⁴ Amasea, na da dunu eno ilia si da:iya gogosia:i bagade hamoi dagoi ba:i.

15 Amaiba:le noga:le dawa:ma! Dia udadafa ema dafawaneyale dawa:ma. Ema fawane asigima.

16 Di da eno uda gilisili golabeba:le mano lasea, amo mano da fa:no dia hou hame fidimu.

17 Ga fi dunu hame, be dia manodafa amo da asigilasea, di fidimu da defea.

18 Amaiba:le, dia udadafa ema nodoma amola uda di labe ema fawane hahawane dawa:ma.

19 Amola e da noga:idafa amola ida:iwane ba:sa. Amola uda di lai amo ali fawane gilisili golama amola ali fawane da:i gilisima amola uda e da dima fawane dawa:loma amola asigima.

20 Nagofe! Di da abuliba:le uda enoma magesa:ima:bela:? Amola di da abuliba:le inia uda ea hou baligili hanama:bela:?

21 Amola liligi dia adi hamobe huluane da Gode E ba:lala. Amola di habi ahoasea, E da eso huluane ba:lala.

22 Wadela:le hamosu dunu ea hou da ema sani agoaiwane. E da hi wadela:i hou sani agoane amo ganodini daha.

23 Amola agoaiwane dunu da ea hou amoga hinawane esalumu hame dawa:. Amola e da ea gagaoui hou amo ganodini hina: bogomu.

6

Sisasu Eno

1 Nagofe! Dunu afae da dunu enoma dabea imunu ganoba, di da amo dunu fidimusa:, ea dabe disu imunu ilegele sia:bala:?

2 Di da dina: ilegele sia:i amoga fawane fedege agoane sani ganodini sa:ibala:?

³ Nagofe! Amaiba:le di da amo dunu ea gasaga la:gi dialebe. Be la:gi amo hedolo fadegale fasimusa:, na da logo dima olelemu. Amo dunuma hedolo doaga:le, e da dia la:gi amo fadegale fasimusa: ema edegema.

⁴ Mae golama amola mae helefima. Ema hedolo masa.

⁵ Di da hedolowane amo la:gisu sani hou amoma hobeama amola ohe o sio da benea ahoasu dunu amoga hobeabe defele di hobeama.

⁶ Hihi dabuli dunu ilia da gedama ea fifi ahoabe ba:mu amola dawa:lalomu da defea.

⁷ Iliia da bisilua hame amola ouligisu hame gala.

⁸ Be amomane ili da ha:i manu da defele ba:sa amola gibu eso amoga ilia da ha:i manu ilia liligi ligisisu ganodini ligisisa amola esoi bagade ba:sea ili da ha:i manu defele ba:sa.

⁹ Habowali hihi dabuli dunu da udigili golama:bela:? Amola habogala e da bu nedigima:bela:?

¹⁰ *E da amane sia:sa, “Na da fonobahadi golamu!” Amola e da amane sia:sa,

“Na da na lobo gadoiba:le, fonobahadi helefimu.”

¹¹ Be e da golai dianoba, hame gagui hou da wamolasu dunu ilia doagala:su hou defelewane ema doaga:mu.

¹² Hamedei dunu amola wadela:le hamosu dunu da udigili ogogole sia: sisa: ahoa.

¹³ Iliia da hou moloiwane hame sia:sa. Iliia da ilia siga, loboga amola emoga

* **6:10:** Malasu 24:33-34

hamosa ea na:iyado ema ogoomusa: amane hamosa.

¹⁴ Ilia da wadela:i hou hamosu fawane dawa:sa amola ilia asigi dawa:suga da eno dunu wadela:lesimusa: dawa:sa.

¹⁵ Ilia amane hamobeba:le, ilia da hedolowane se nabasu ba:mu. Ilia da bogoma:ne hedofale fasi dagoi ba:mu.

¹⁶⁻¹⁹ Liligi fesuale gala amo da Hina Gode da bagade higasa. Amo da

1. Dunu ea odagi da gasa fi hou agoane ba:sa
2. Dunu da ea lafidili ogoosusia: sia:sa
3. Dunu da ea loboga noga:i dunu fane legesa
4. Dunu da ea dogo ganodini wadela:i hou hamomusa: dawa:lala
5. Dunu da wadela:i hou hamomusa:gini hehenasa
6. Ba:su dunu da fofada:be amo ganodini ogoosusia: enoenoi adole iaha
7. Dunu da sama gilisisu ganodini dunu se nabima:ne, mosolasu hou hamosa

Uda Wamo Mae Adolelasu Hamoma:ne Sisasu

²⁰ Nagofe! Dia ada adi sia:sea mae goglema amola dia ame ea olelei liligi amo noga:le dawa:loma.

²¹ Amo sia: di noga:le dia dogo ganodini ligisima amola dawa:loma.

²² Elea olelei amo da di logoga ahoasea, di bisili logo olelemu. Amola amo olelei da di fidimu amola noga:le ouligimu gasi ganodini amola hadigi ganodini.

23 Ilia olelebe hou amo da hadigi gamali agoai amola ilia olelebe amoga di da hahawane esalusu lamu.

24 Amo hou amoga da wadela:i uda adole lasu amoma higamu amola eno dunu ilia uda wadela:le hamomusa: adole ba:sea, amoga hobeamu.

25 Amola ea da:i hodo amo ba:beba:le amoga di mae hanama amola da dima hanaiwane ba:sea, di mae hanama amola ea si noga:i ba:be amoga mae ba:ma.

26 Amola nowa dunu e da ea da:i bidiga lasu uda lamusa: dawa:sea, agi ga:gi afadafa fawane ea bidi amoga bidi lasa. Be nowa dunu e da inia uda adole lasea, amo dunu e da ea liligi huluanedafa galagasa.

27 Di da dia bida:gia lalu oso ligisili gaguli ahoasea, dia abula sali da hame nema:bela:?

28 Di da lalu nenanebeba:le amo da:iya ahoasea, dia emo da gia:ma:bela:?

29 Amaiba:le amo defele inia uda amola diasea, amo se nabasu defele diala amola nowa dunu e amane hamosea, e da se nabimu.

30 Amola da nowa dunu e ha:i manu wamolasea, e ha:i galea ema eno dunu ilia higale hame sia:sa.

31 Amomane ilia ba:sea, wamolasu e da bu liligi dabe imunu ia lai amo fesuale imunu amola e da liligi ea gagui amo huluane imunu.

32 Be nowa dunu da wamo inia uda lasea amo dunu e da gagaoui fawane amola asigi dawa:su hame gala e da hifawane hi hou gugunifinisisa.

³³ Amaiba:le, eno dunu ilia e higale ba:mu amola e se nabima:ne hiougili fofane, amola e da eso huluane gogosia:iwane esalumu.

³⁴ Wamolai uda egoa e da mudale da:i diosu baligili da:i diomu. E da dabe lamusa: hame dagolesimu.

³⁵ Amola egoa e adi bidi dia iasea amo liligi amoga da ea da:i dioi amola ea ougi da hame guminisimu.

7

¹ Nagofe! Dawa:ma na adi sia:be di mae goglema amola na dima hamoma:ne sia:be maedafa goglema!

² Na sia:be amo defele hamoma, amasea di da esalumu. Amola di da dia si noga:le ouligibi defele, na olelebe amo noga:le fa:no bobogema.

³ Na olelebe liligi eso huluane dawa:laloma amola fedege agoane, dia dogoga noga:le dedema.

⁴ Di Bagade Dawa:su Hou amoma hou dia dalusi amoma hamobe defele hamoma amola dawa:su dia dogo ganodini diala amo dia na:iyado ema hamobe defele hamoma.

⁵ Ilia da dia hou huluane ouligili, di da inia uda amoma hobeamu amola ea sefe sia: amo hame nabimu.

Wadela:i Uda Ilia Hou

⁶ Eso afaega na da na diasu fo misa:ne agenesi amoga ba:lalu.

⁷ Amola na ba:loba goi logoga manebe ba:i. Ilia da asigi dawa:su noga:i hame galu amola afadafa da gagaoui dunu agoai ba:i.

⁸ Amo goi da uda afadafa ea diasu gadenene misini,

⁹ eso amola sa:i dagoi gadenene gasi dagoi.

¹⁰ Amo uda e da hina: da:i bidi lasu uda defele abula ida:iwane ga:i amola e da hou ilegelalu.

¹¹ Goe uda amo da gasa fi hamosu uda amola gogosiasu hame dawa:i. E da moilai logoga lalusu.

¹² E da logoga udigili lalu amola bidi lama:ne diasu labe soqe ganodini amola dunu hogosa lalala.

¹³ Amola na ba:i, amalalu amo uda e da goi ayeligi amo ea galogoa amoga ea lobo la:boloi dagoi amo lalu e da amo goi nonogonanu e hedolowane si damana ba:i amalalu e amane sia:i,

¹⁴ “Wali na da gobelesalasu hamoi amola amo gobelesalasu hu da na diasuga diala.

¹⁵ Amaiba:le na da na diasu yolesili di hogola misi amola wali na da di ba:i dagoi.

¹⁶ Na da hedolowane midunusa: diaheda:su ida:iwane hahamoi dagoi amo dedebosu abula ida:iwane gala amo da na Idibidi soqe amoga gaguli misi.

¹⁷ Na da amo ganodini manoma ida:iwane gala amo me, a:lou, sinamone amola amo manoma gabusiga: ida:iwane gala fafai da:iya sogadigi.

¹⁸ Misa! Na amola di gilisili hedelala soqe hadigimu. Ani da gilisili nonogomuba:le hahawane bagade ba:mu.

¹⁹ Di da na dunuba:le mae beda:ma. E da soqe sedaga asi esala.

²⁰ E da su bagade gaguli asi. E da hedolo hame bu misunu. E da esala hi aduna aligimu.”

²¹ Goe uda ea sefe sia: bagadewane sia:beba:le, goi ayeligi da dafai dagoi.

²² Amo dunu e da amo sia: nababeba:le, e da hedolowane amo uda fa:no bobogele diasuga asi. Fedege sia: e da bulamagau bogoma:ne fasu sogebi amoga oule ahoasu defele asi. Fedege sia: eno e da 'dia' ohe amo da sani sa:ima:ne hahawane ahoa amo defele asi.

²³ Amo 'dia' ohe e da hame dawa:i ea dogo ganodini souga gala:be defele e da bogomu da hame dawa:i. Amo dunu ea hamobe da sio afae e hagili ahoanebe defele ba:i. Amo sio e da segega:i amo mae ba:le ahoabe amola sio e amo segega:i amo hame dawa:i amoga gaguli bogomu amo hame dawa:i.

²⁴ Wali na gofelali, dilia na sia: noga:le nabima. Noga:le dawa:ma!

²⁵ Agoaiwane uda amo ea sefe sia: mae nabima! Ema mae fa:no bobogema!

²⁶ Amo uda e da dunu bagohame ilia hou wadela:lesi dagoi. Amola dunu bagohame idimu hame gala, ilia da ea hou hamobeba:le bogoi dagoi.

²⁷ Amola di da amo uda ea diasuga ahoasea, di da bogosu logo amoga ahoa. Amo ahoasu da hedolodafa bogosu amoga doaga:sa.

8

Bagade Dawa:su Hou amoga Nodosu

¹ *Nabima! Bagade Dawa:su Hou ida:iwane da dima wele sia:nana. Asigi dawa:su hou da sia: daha.

* 8:1: Malasu 1:20-21

² Bagade Dawa:su Hou da goumi da:iya amola logo bega: logo bulufalegeiga lela.

³ Amola moilai bai bagade sogebi amola logo holei gadenene e da lela agoane wele sia:nana,

⁴ “Na dilima sia:sa! Dunu fifi asi gala! Na da wele sia:nana! Osobo bagade fi huluane dilima.

⁵ Nowa dunu asigi dawa:su hame galea, asigi dawa:su ida:iwane gala amo lama, amola asigi dawa:su noga:le dawa:ma. Di da gagaoui esala-bala:? Asigi dawa:su ida:iwane lama.

⁶ Nabima! Na sia: amo da ida:iwane gala. Na sia:su da moloidafa fawane.

⁷ Na adi sia:be amo da dafawanedafa. Na da ogogosu bagade higasa.

⁸ Liligi na sia:be amo da dafawane. Afae da ogogole hame sia:sa amola giadofale hame ahoa.

⁹ Amola dunu ea dogo ganodini, hadigi amola asigi dawa:su gala, amo dunu da na sia: noga:le ba:sa.

¹⁰ Silifa liligi amoma mae dawa:ma. Be na olelebe liligi amo dawa:ma. Amola noga:idafa gouli mae dawa:ma. Be na sia: ida:iwane, amoma dawa:ma.

¹¹ Na da Bagade Dawa:su Hou. Na da ida:iwanedafa amola na da igi su bagadega lasu liligi baligi dagoi, amola dia hanasu liligi baligi dagoi.

¹² Na da Bagade Dawa:su Hou. Na da asigi dawa:su hou amola moloidafa fofada:su hou dawa:.

¹³ Nowa da Hina Godema nodone dawa:be da wadela:i hou amola ledi huluane higasa. Na da amoma higasa amola nowa da hifawane hina:

dio gagua gadosea amola wadela:i hou amola ogogosu hamonanebe, amo huluane na higasa.

¹⁴ Na da adi hamomusa: ilegesea na da didili hamomu. Na da asigi dawa:su gala amola na da gasa bagade gala.

¹⁵ Na da hina bagade dunu fidisa amola ouligisu dunu noga:le ouligima:ne fidisa.

¹⁶ Osobo bagade ouligisu dunu huluanedafa da na fidibiba:le, ouligisu hou hamosa.

¹⁷ Na da nowa dunu da nama asigisia, ilima asigisa. Amola nowa da na hogosea e da ba:mu.

¹⁸ Na da liligi bagade amola mimogo hou amola didili hamosu hou amo osobo bagadega esalebe dunu ilima imunusa: dawa:.

¹⁹ Adi liligi dia nama lasea amo da liligi ida:iwane. Amo da gouli liligi amola silifa liligi baligi dagoi.

²⁰ Amola eso huluane na da moloi hou amo ganodini ahoana. Na da moloidafa fofada:su hamonana.

²¹ Na da nowa dunu da nama asigi galea, ilima liligi bagade iaha. Na da gobolo liligi noga:idafa amoga ilia diasu nabalesisa.

²² †Musa: hemonega, Hina Gode da osobo bagade mae hamone, E da na hidadea hahamoi, amalalu liligi huluane da hahamoi.

²³ Hina Gode da na bisili musa:dafa hahamoi, amalalu osobo bagade hahamoi.

²⁴ Na da hidadea lalelegei amola hano wayabo amola hano bubuga:su da fa:no hahamoi.

²⁵ Amola Hina Gode da na hidadea hahamoi amalalu goumi amola agolo da fa:no hahamoi.

† 8:22: Wamolegei Sia: Olelesu 3:14

26 Gode da osobo bagade amola osobo su hahamoi. Be na (Bagade Dawa:su Hou) da amo bisili esalu.

27 Gode da mu amo gadodili ligisia amola hano wayabo bagade amola mu mae gilisima:ne alalo hamonoba, na da amogai esalebe ba:i.

28 Amola e da mu mobi hahamoi mu da:iya gado amola e da hano wayabo bagade amola hahamonoba, na da esalebe ba:i.

29 Amola E Hi sia: defele hano wayabo da heda:i amola hano wayabo da Hi sia:i defele osoboba:le hame heda:i, amola E da osobo bagade gagumusa: osobo bagade ea bai hidadea ilegeloba, na da esalebe ba:i.

30 Amo esoga na amola da Hina Gode guga esalu. Na da fedege agoane, diasu gagumusa: dedesu dunu agoai E guga esalu. Na da esalebeba:le, E da hahawane galu amola na da Ema nodonanu.

31 Amola na da osobo bagade amoma hahawane ba:i amola fifi asi gala huluane ilima hahawane bagade galu.

32 Wali goi ayeligi dilia! Noga:le nabima! Amola na sia:be defele hamoma amasea di da hahawane ganumu.

33 Nabima! Dilia na olelei defele hamoma. Amola dilia na olelei liligi amoma mae higama, amasea di da hahawane esalumu.

34 Nowa dunu da na bagade dawa:su sia: nabasea, e da hahawanedafa ba:mu. Nowa da eso huluane na logo holeiga bagade dawa:su lama:ne lelea, da hahawane ba:mu.

³⁵ Nowa dunu da na hogole ba:sea, da esalusu ba:mu amola Hina Gode da amo dunu hahawane dogolegele ba:mu.

³⁶ Be nowa dunu da nama hame masea, e da hisu wadela:sa. Nowa dunu da nama higasea, e da bogosu ba:mu!” Bagade Dawa:su Hou da fedege sia: agoane sia:sa.

9

Bagade Dawa:su Hou amola Gagaoui Hou

¹ Bagade Dawa:su Hou ida:iwane gala da fedege sia: agoane ea diasu gagui dagoi. E da bai amo golasu ifa bagade fesuale gala amo da:iya gagui dagoi.

² Amola e da lolo moma:ne, ohe medole legei dagoi. E da waini hano amola eno liligi gilisili, fafai da:iya ligisi.

³ E da ea hawa: hamosu a:fini ilia da gadodafa sogebi moilai amo ganodini amoga wema:ne asunasi,

⁴ Iliā da amane wesa, “Misa! Dunu dilia noga:le dawa:su hame gala! Misa!” Amola e da gagaoui dunuma amane sia:sa,

⁵ “Misa! Na ha:i manu hahamoi amola waini hano noga:i na da hahamoi amo na misa.

⁶ Hame dawa:su dunu ilia gilisisu fisili, na Bagade Dawa:su Hou amoma fa:no bobogema. Amasea dilia da esalusu ba:mu,” Bagade Dawa:su Hou da fedege sia: agoane sia:sa.

⁷ Di da gasa fi dunu amo ea hou hahamomusa: sia:sea, e da dima bu gadele sia:mu. Di da wadela:i hamosu dunuma gagabole sia:sea, di da bu se nabimu.

⁸ Amaiba:le, gasa fi dunu ea hou hahamomusa: mae sia:ma. Amane hamosea, e da di higamu. Be di da bagade dawa:su dunu ea hou hahamomusa: sia:sea, e da dima nodone, hahawane ba:mu.

⁹ Dia da bagade dawa:su dunu ida:iwane gala amoma olelesea, ea dawa:su hou da bu asigilamu. Amola di da moloidafa ida:iwane dunu amoma olelesea ea asigi dawa:su amola da bu asigilamu.

¹⁰ *Di da bagade dawa:su esalusu lamusa: dawa:sea, hidadea Hina Godema beda:ne nodoma. Di da Hadigi Hina Gode Ea hou noga:le dawa:sea, amo da dima Bagade Dawa:su Hou dila.

¹¹ Bagade Dawa:su Hou da dia osobo bagadega esalusu amo sedagimu.

¹² Di da Bagade Dawa:su Hou moloiwane lasea, dia hou da bagadewane asigilamu. Be di da Bagade Dawa:su Hou higasea, di fawane da se nabimu.

¹³ Gagaoui hou amo da uda afae da sia: gasa fi bagade sia:sa, agoai gala. Amola e da asigi dawa:su ida:iwane hame gala amola ea wadela:i hou dawa:beba:le, hame gogosiasa.

¹⁴ Amola ea moilai ganodini ea diasu logoga o sogebi dabua gadodafa amoga esalebe ba:sa.

¹⁵ Amola e da dunu amola uda hawa: hamona ahoabe ba:sea e da amane wele sia:sa,

¹⁶ “Gagaoui dunu! Dilia na diasuga misa!” E da gagaoui dunuma amane sia:sa,

* **9:10:** Yoube 28:28; Gesami Hea:su 111:10; Malasu 1:7

17 “Hano dia wamolasea, amo hano da hedai bagadewane naba. Amola dia ha:i manu wamolasea da amo ha:i manu da hedai baligiliwane naba.”

18 Dunu ilia ea sia: nabasea, ilia hame dawa: ea diasu amo da bogoi uli dogoi agoaiwane. Amola dunu ilia amoga ahoa. Amola dunu ilia da musa: ea diasuga asi da wali bogosu soge amoga sa:i dagoi.

10

Soloumone ea Malasu Sia:

1 Soloumone ea malasus sia: da haguduga dedei dila:-

Dunu mano e da asigi dawa:su ida:iwane galea, ea eda da hahawane ba:sa. Be gagaoui dunu mano ea hamobeba:le, ea ame da se bagade naba.

2 Di da wadela:i hou hamobeba:le, liligi bagade gagusia, hahawane hame ba:mu. Be hou moloidafa hamosea, dia esalusu da gaga:i dagoi ba:mu.

3 Hina Gode da moloiwane dunu ha:ma:ne hame dawa:. Be E da moloiwane hame hamosu dunu amo ea hanai lamu logo hedofamu.

4 Di da hihi dabuli galea di da liligi hame gagui dunu esalumu. Be gasa gala hawa: hamosea, di da liligi bagade gagui agoai esalumu.

5 Noga:le dawa:su dunu, ea ha:i manu faisu eso doaga:sea, ea ha:i manu noga:le faili gilisisa. Be ha:i manu gamibi galu amo ganodini golamu da defea hame. Amo da gogosiasu liligi.

6 Gode E da moloiwane dunu ema hahawane dogolegele hamosu dawa:. Be wadela:le hamosu

dunu ea sia: da ea nimi bagade wadela:i asigi dawa:su amo wamolegesa.

⁷ Dunu noga:idafa amo bogosea, dunu amola uda huluane da amo dunu ilia hame gogolesa. Amola dunu nowa da hou ida:iwane hame hamosu bogosea, ilia hedolowane gogolesa.

⁸ Nowa dunu da asigi dawa:su ida:iwane galea, e da enoga sia:be noga:le naba. Nowa dunu da udigili sefe fisu sia:sea, e da wadela:lesi dagoi ba:mu.

⁹ Dunu moloiwanedafa da hahawane gaga:iwane esalumu. Be wadela:i hou hamosu dunu da ea wadela:i hou wamo legemu hamedei ba:mu.

¹⁰ Nowa da dafawane sia: banesea, da mosolasu bagade hamosa. Be nowa da

mae wamolegele gagabole sia:sea da olofosu fidima:ne hamosa.

¹¹ Moloidafa dunu ea sia: da hahawane esalalalusu hano iasu agoai gala. Be wadela:le hamosu dunu ea sia: da ea nimi bagade hou wamolegesa.

¹² *Higasu hou amo ganodini da mosolasu bagade ba:sa. Be asigidafa hou da giadofasu huluane dedebosa. ¹³ Dunu asigi dawa:su moloiwane dawa:su dunu da hou moloi fawane olelesa. Be gasa fi gagaoui dunu da se iasu ba:mu da defea.

¹⁴ Nowa da asigi dawa:su moloiwane galea e da ea dawa:su asigilama:ne logo hogosa. Be gagaoui dunu ilia da sia:sea, mosolasu da doaga:mu agoai ba:sa.

* **10:12:** Ya:mese 5:20; 1 Bida 4:8

¹⁵ Liligi bagade gagui dunu ilia da gagoi ganodini hahawane esala. Be hame gagui dunu ilia da wadela:lesi dagoi agoai ba:sa.

¹⁶ Noga:idafa hamosu dunu ilia da esalusu bidi lasa. Be wadela:i hamosu dunu da wadela:le hamobeba:le, e da fa:no wadela:i hou baligili hamonanumu.

¹⁷ Nowa dunu ilia da eno dunu ilia gagabole sia: nabasea, da esalusu ba:mu. Be nowa dunu da ilia wadela:i hou dodofesea da wadela:mu logoga ahoa.

¹⁸ Nowa dunu da ea eno dunuma higasau hou wamolegesea da ogogosa. Amola nowa da eno dunu eno dunuma baligidu sia:sea, amo dunu e da gagaoui agoane.

¹⁹ Dia sia: bagade sia:sea, hedolowane wadela:i hou hamomu. Di da asigi dawa:su ida:iwane galea, di da ouiya:le esalebe ba:mu.

²⁰ Dunu ida:iwane ea sia: amo da noga:i silifa agoane gala. Be wadela:i hamosu dunu amo ea hou amo ganodini da hamedeidafa ba:sa.

²¹ Amola dunu ida:iwane ea sia: da dunu bagohame fidisa. Be gagaoui hou da dina: fane legesu dawa:.

²² Hina Gode da hahawane dogolegele fidibiba:le, di da bagade gaguiwane ba:mu. Be disu gasa gala hamosea fawane, bagade gaguiwane hame ba:mu.

²³ Wadela:i hou amoga nodosea da gagaoui agoane gala. Be bagade dawa:su dunu ilia da Bagade Dawa:su Hou amo dawa:sea, hahawane bagade ba:sa.

²⁴ Moloidafa dunu da ilia hanai amo da lamu. Be wadela:le hamosu ilia da liligi amoma ilia da baligiliwane beda:i, amo fawane lamu.

²⁵ Isu misini fulabobe defele, wadela:le hamosu dunu da foga mini asili, hamedafa ba:mu. Be hou ida:iwane dawa:su dunu da eso huluane hahawane gaga:i dagoi ba:sa.

²⁶ Hihi dabuli dunu amo da dia hawa: hamoma:ne mae lama. Amasea di da hahawane hame ba:mu amola di da se nabimu galebe. E da siaboi hano dia bese wadela:sa amola dia si mobiga ga:i agoai ba:mu.

²⁷ Di da Godema dawa:ma, amasea di da fifi asi helemu. Wadela:le hamosu e da ea bogosu eso ilegei mae doaga:le hedolo bogosa.

²⁸ Dunu moloidafa da dafawane hamoma:beyale dawa:beba:le, hahawane hou da ilima doaga:mu. Be hahawane hou da wadela:i hamosu dunu ilima hame doaga:mu.

²⁹ Hina Gode da moloidafa dunu gaga:sa. Be E da wadela:i hamosu dunu gugunufinisisa.

³⁰ Moloidafa dunu da eso huluane gaga:su ba:mu. Be wadela:i hamosu dunu da soge ganodini hame esalumu.

³¹ Moloidafa dunu da bagade dawa:su sia: sia:sa. Be dunu da wadela:i sia: sia:sea, ea lafi da ga:i dagoi ba:mu.

³² Moloidafa dunu da asigi sia: sia:musa: dawa:. Be wadela:i hamosu dunu da dunu eno se nabima:ne fawane sia:sa.

11

¹ Hina Gode da ogogosu dunu amo da ogogosu dioi defei amoga dunu enoma ogogosa, E da ilima

higasa. Be E da moloidafa dioi defei hahawane ba:sa. ² Gasa fi dunu da hedolowane gogosiasu ba:mu. Dilia hou asaboiwane dialumu da defea.

³ Di da moloiwane hou hamosea, di da moloidafa logoga ahoanumu. Be moloi hame ogogosu dunu da ilia wadela:i hou amoga wadela:lesi dagoi ba:mu.

⁴ Di da bagade gaguiwane bogosea, dia gagui da dia hou hame fidimu. Be moloidafa hou da dia esalusu gaga:su dawa:.

⁵ Nowa dunu da moloidafa hou hamosea, ea osobo bagade esalusu da noga:mu. Be wadela:i hamosu dunu da hi hamobeba:le dafamu.

⁶ Moloidafa hou da moloi hamosu dunuma gaga:su agoai gala. Be ogogosu dunu da ea uasu hou amoga hina: saniga hina: fawane daha.

⁷ Wadela:i hamosu dunu da bogosea, ea hobe misunu dafawane hamoma:beyale dawa:lusu amola da gilisili bogosa. Nowa da muni amola liligi gagui amo baligili dafawaneyale dawa:sea, e da dafai dagoi ba:mu.

⁸ Moloidafa dunu da bidi hamosu amoga se mae nabima:ne gaga:i dagoi ba:sa. Be amomane amo hou da wadela:i hamosu dunuma doaga:sa.

⁹ Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilia sia: da di wadela:mu dawa:. Be moloidafa dunu ilia Bagade Dawa:su Hou da di gaga:musa: dawa:.

¹⁰ Bagade gagui hou da moloidafa dunu ilima doaga:sea, moilai bai bagade dunu huluane da nodosa. Be wadela:i hamosu dunu da bogosea, ilia da nodone wele sia:sa.

¹¹ Noga:i dunu da Gode da moilai bai bagade hahawane dogolegele fidima:ne sia:ne gadosea, amo moilai da noga:idafa amola bagade ba:sa.

Be wadela:i hamosu dunu da gagabusu sia: sia:dasea, moilai bai bagade da dafasa.

¹² Nowa da dunu eno ilia hou wadela:ma:ne habosesele sia:sea, e da gagaoui agoane hamosa. Di da asigi dawa:su hou noga:i hamomusa: dawa:sea, dia lafi ga:ma.

¹³ Nowa da udigili sadoga sia: dasea, ema wamolegei sia: olelemu da defea hame galebe. Be nowa da moloidafa hou fawane hamosa, amo dunu ea sia: dafawaneyale dawa:mu da defea.

¹⁴ Dunu fi da noga:i fada:i sia:su dunu hame galea, amo fi da dafai dagoi ba:mu. Fada:i sia: olelesu dunu bagohame da dunu fi ilima gaga:su agoai galebe.

¹⁵ Di da ga fi amo ea fa:no dabema:ne iasu dabe imunusa: sia:sea, se nabimu. Amo hou yolesimu da defea.

¹⁶ Dunu huluane da noga:i uda ema nodosa. Be udigili wadela:i hamosu uda da dafai dagoi amola e fi da gogosiasa. Hihi dabuli dunu da muni hamedafa ba:mu. Be dunu amo da eno dunu mae dawa:le, ha:giwane hawa: hamosea da bagade gaguiwane ba:mu.

¹⁷ Di da eno dunuma asigisia, di da dia hou amola fidisa. Be di da dodona:gi hamosea, dina: fawane wadela:lesisa.

¹⁸ Wadela:i hamosu dunu ilia da liligi balig-iliwane hame lasa. Be dilia hou moloidafa hamosea, bidi ida:iwane lamu.

¹⁹ Nowa dunu da gasa fili, moloidafa hou hamomusa: dawa:sea, e da esalusu ba:mu. Be nowa da gasa fili, wadela:i hou fawane hamomusa: dawa:sea, e da bogomu.

²⁰ Hina Gode da wadela:i hanai hou dawa:su dunu ilima higasa. Be E da moloidafa hamosu dunu ilima asigisa.

²¹ Dafawane! Hina Gode da wadela:i hamosu dunuma se iasu imunu galebe. Be moloidafa hamosu dunu da gaga:su ba:mu.

²² Uda amo da ea da:i noga:iwane ba:sa be ea asigi dawa:su ganodini fofada:su hou da noga:i hame gala, amo ea hou da gebo ea migifu gouli sisiga:i amoga gala:lesi agoai ba:sa.

²³ Noga:i dunu ilia hanai lasu da dunu huluane fidisa. Be wadela:i dunu ilia da ilia hanai liligi lasea, dunu huluane da ougi ba:sa.

²⁴ Dunu mogili da ilia muni huluane mae gagulaligili hedolowane ebelesa be ilia bu muni baligiliwane ba:sa. Mogili ilia da muni gagulaligisa be fa:no hame gaguiwane ba:sa.

²⁵ Dia eno dunu fidima:ne, ilima iasea, bagade gaguiwane ba:mu. Di da eno dunu fidisia, di amola da fidisu ba:mu.

²⁶ Nowa dunu da muni bagade lama:ne oue-salebeba:le gagoma udigili ea diasu ganodini sala, ema dunu eno da ougisa. Be nowa da hedolowane bidiga lasea, ema ilia da nodosa.

²⁷ Di da hobeaa hahawane hawa: fawane hamomusa: dawa:sea, dunu eno da dima nodomu. Be di da mosolasu amo hogosea, di da mosolasu fawane ba:mu.

²⁸ Nowa dunu da ilia muni amola liligi gagui, amo da ili fawane fidima:ne dawa:sea, ilia da lubi gisu defele dafamu. Be noga:idafa dunu da lubi gaheabolo lai agoai ba:mu.

²⁹ Nowa dunu da mosolasu ea sosogo fi ilima gaguli masea, da bogosea, da:i nabado agoai ba:mu. Gagaoui dunu da eso huluane bagade dawa:su dunu ilia hawa: hamosu dunu agoai ba:mu.

³⁰ Moloidafa hou da esalusu iaha. Be nimi bagade hou da esalusu bu fadegale fasisa.

³¹ *Noga:idafa dunu da osobo bagadega esalea, ilia bidi ida:iwane lamu. Amaiba:le, noga:le dawa:ma! Wadela:i hamosu amola ledo dunu da se iasu lamu.

12

¹ Nowa da Bagade Dawa:su Hou amoma asigi galea, e da ea hou hahamomusa: gagable sia: amo nabimu hanai. Hou hahamomusa: sia:su amoma higamu da gagaoui.

² Hina Gode da dunu noga:i hahawane dogolegele ba:sa. Be nowa da wadela:le hamomusa: ilegesea, E da ilima fofada:nanu, se iasu imunu agoai galebe.

³ Wadela:i hou hamosu da gaga:su hamedafa iaha. Be moloidafa dunu da gasawane lela.

⁴ Egoa da uda noga:idafa amo hahawane ba:sa. Be uda da moloi hou hame hamosea, egoa da gogosiasa. Amola amo uda da egoa ema olo ea gasa ganodini madelabe defele amo dunu ea hou wadela:sa.

⁵ Moloidafa dunu da dilima moloi hou fawane hamosa. Be wadela:i dunu da dilima ogogosu hou fawane hamosa.

⁶ Wadela:i hamosu dunu ilia sia: da dunu eno wamo bogoma:ne fane legebe defele. Be

* 11:31: 1 Bida 4:18

moloidafa dunu ilia sia: da dunu amo da enoga magagisa, ilima gaga:su agoane ba:sa. ⁷ Wadela:i hamosu dunu da dafane bogosea, iligaga fi hame ba:mu. Be moloidafa dunu iligaga fi da esalumu. ⁸ Di da asigi dawa:su ida:iwane galea, dunu amola uda huluane da dia dio gagua gadomu. Be di da gagaoui agoane hamosea, ilia di da hamedei dunu agoai dawa:mu.

⁹ Di da mafua dunu amola di hawa: hamobeba:le fawane ha:i manu lamu da defea. Be di da ogoale mimogo gasa fi di fawane hamosea, be ha:i manu hame ba:mu da defea hame.

¹⁰ Bagade dawa:su dunu e da ea ohe amoma asigisa, amola e da noga:le ouligisa. Amola dunu moloi hou hame hamobe ea da ea ohe amoma dodona:gini, noga:le hame ouligisa.

¹¹ Ifabi ouligisu dunu da gasa gala hawa: hamosea, amo dunu e ha:i manu bagade ba:sa. Be udigili hamedei hawa: hamosu hamomu da gagaoui agoai.

¹² Wadela:i hamosu dunu da wadela:i hou hamomusa:, amo logo fawane hogosa. Be moloidafa dunu da gasawane lela.

¹³ Wadela:i hamosu dunu da ea sia:beba:le, hina: sani amoga daha. Be moloidafa dunu da mosolasu amoba:le hobeale ahoa.

¹⁴ Di da dia hou hamosu amola dia sia: sia:su amo defele bidi lamu. Dia hamoi defele bidi lamu.

¹⁵ Gagaoui dunu da ilia hou da defeayale ili dawa:sa. Be bagade dawa:su dunu ilia da fada:i sia:ne iasu naba.

¹⁶ Gagaoui dunu da ougi ba:sea, e da dunu huluane nabima:ne ea ougi hedolo olelesa. Be asigi dawa:su noga:i dunu da odagia sisa:nosu nabasea, dabe hame sia:sa.

¹⁷ Di da dafawane moloi sia: sia:sea, fofada:su da moloidafa ba:mu. Be dunu da ogogosu sia: sia:sea, moloidafa fofada:su da hame ba:mu.

¹⁸ Hedolowane udigili sia:dasu da gegesu go-bihe bagade ea hou defele, fa:gisa. Be noga:le dawa:le sia: dasu da uhinisisu agoai.

¹⁹ Ogogosu hou da hedolowane bogosa. Be dafawanedafa hou da eso huluane esalalalumu.

²⁰ Nowa da wadela:i hamomusa: dawa:sea da beda:ga fofogadigimu. Be nowa da hou ida:iwane hamomusa: dawa:sea da hahawane ba:mu.

²¹ Wadela:lesisu da noga:idafa dunu ema hame doaga:sa. Be wadela:i hamosu

dunu da mosolasu fawane ba:sa.

²² Hina Gode da ogogosu dunu ilima higasa. Be E da molole sia:su dunu ilima hahawane gala.

²³ Asigi dawa:su noga:i dunu da ilia dawa:i liligi bagade hame sia:sa. Be gagaoui dunu da bagade sia:beba:le, ilia hame dawa:su hou eno dunuma olelesa.

²⁴ Di da gasa bagade hawa: hamosea, di da gasa lamu. Be hihini hawa: hamosea, di da udigili hawa: hamosu dunu hamoi dagoi ba:mu.

²⁵ Da:i diosu hou da fedege agoane, dia hahawane hou wamolamu. Be asigi sia: da dunu ea dogo bu denesimu dawa:.

²⁶ Moloidafa dunu da ea na:iyado dunuma logo noga:le olelesa. Be wadela:i hamosu dunu da wadela:i logoga ahoabeba:le, dafamu.

²⁷ Di da hihi dabulili hawa: hamosea, dia hanai liligi hame lamu. Be di da gasa bagade hawa: hamosea, bagade gaguiwane ba:mu.

²⁸ Moloidafa hou da esalusu logo olelesa. Be wadela:i hou da bogosu logo ahoasu olelesa.

13

¹ Moloidafa mano e da eda ea sia:sea o olelesea, noga:le naba. Be gasa fi dunu da, e giadofai dagoi hamedafa sia:sa.

² Moloidafa dunu da ilia sia: sia:beba:le, bidi noga:iwane lamu. Be ogogosu dunu da moso-lamu hanai galebe.

³ Dia lafidili sia: noga:le ouligima. Amoga di da dia esalusu gaga:mu. Be udigili sia: dasu dunu da hina: fawane wadela:lesisa.

⁴ Hihi dabuli dunu da liligi lamu bagade hanasa. Be e da hame lamu. Be gasa bagade hawa: hamosu dunu da ea hanai liligi huluane lamu.

⁵ Moloidafa dunu da ogogosu hou higasa. Be wadela:i hamosu dunu ilia sia: da wadela:idafa amola gogosiamane adosa.

⁶ Moloidafa hou da wadela:i hame hamosu dunu amo gaga:sa. Be wadela:i hou da wadela:i hamosu dunu ilia dafasu agoai galebe.

⁷ Dunu mogili ilia da bagade gaguiyale sia:sa, be ilia da liligi bagade hame gagui ba:sa. Mogili ilia da ogogole ilia da liligi hame gagui sia:sa, be ilia da liligi bagade gagui dunu ba:sa.

⁸ Bagade gagui dunu da ea muniga ea esalusu logo gaga:sa. Be gasa fi dunu da hame gagui dunu ema hame magagisa.

⁹ Moloidafa dunu da gamali amo da noga:lewane digagala:su agoai ba:sa. Be wadela:i dunu da gamali gegela:i agoai ba:sa.

¹⁰ Gasa fi hamosu da mosolasu fawane hamosa. Be eno dunu ilia fada:i sia:ne iasu amo adole ba:mu da defea.

¹¹ Di da muni bagade hedolowane asabole lasea, hedolowane fisimu. Be muni lamu logo da gasa bagade ba:sea, di da hobeia bagade gaguiwane ba:mu.

¹² Di da hobeia misunu hahawane hou hanai galea, amola amo hou da hame doaga:sea, di da se bagade naba. Be dia hanai da dafawane doaga:i dagoi ba:sea, di da hahawane bagade ba:sa.

¹³ Di da dima fada:i sia:ne iasu noga:idafa amo higasea, mosolasu da hedolowane doaga:mu. Be di da amo fada:i sia: amoga fa:no bobogesea, di da gaga:su ba:mu.

¹⁴ Bagade dawa:su dunu ilia olelesu da esalusu hano bubuga:su agoai galebe. Dima bogoma:ne mosolasu doaga:sea, ilia da dima hobeale ahoasu logo olelemu.

¹⁵ Dunu da bagade dawa:su dunu ilima nodosa. Be ogogosu dunu da wadela:su logo amoga ahoana.

¹⁶ Bagade dawa:su dunu da hou huluane dadawa:lalu fawane hamosa. Be gagaoui dunu da hame dawa:beba:le, dunu huluane da ilia hou ba:sa.

¹⁷ Ogogosu sia: alofele ia ahoasu dunu da moloiwane hame sia:sea, mosolasu hamosa. Be moloidafa sia: alofele ia ahoasu dunu da olofosu gaguli maha.

¹⁸ Nowa dunu da olelesu hame nabasea da hame gaguiwane amola gogosia:iwane ba:mu. Be dunu da gagabole sia:su noga:le nabasea, dunu eno da ema nodomu.

¹⁹ Dia hanai liligi labeba:le, di da hahawane bagade ba:sa. Be gagaoui dunu da ilia wadela:i hou yolesimu higasa.

²⁰ Di da bagade dawa:su dunu ilima gilisimu da defea. Amasea, di da asigi dawa:su lamu. Be di da gagaoui dunu ilima sama hamosea, di da wadela:lesi dagoi ba:mu.

²¹ Mosolasu da wadela:i hamosu dunu ilima fa:no bobogesa. Be moloidafa hamosu dunu da bidi ida:iwane gala lamu.

²² Moloidafa dunu da liligi bagade gaguiba:le, amo eaowa ilia da fa:no lamu. Be wadela:i hamosu dunu ilia gagui da fa:no moloidafa dunu ilia fawane da lamu.

²³ Udigili dialebe soge ganodini da ha:i manu bagade gala. Amola hame gagui dunu ilia da amo lamu da defea galu. Be moloï hame dunu da molole hame fofada:su hamobeba:le, ilia da amo sogega ifabi hamomu hamedei ba:sa.

²⁴ Di da dia manoma se iasu hame iasea, di da dia manoma hame asigisa. Be di da dia manoma asigi galea, ea hou hahamoma:ne, se iasu ema ima.

²⁵ Moloidafa dunu da ha:i manu ili sadimu defele ba:sa. Be wadela:i hamosu dunu da eso huluane ha:aligiwane esala.

14

¹ Uda amo da asigi dawa:su ida:iwane gala, da ea sosogo fi noga:le ouligisa. Be gagaoui uda

da amo sosogo fi hedolo wadela:sa. ² Moloidafa hou hamoma! Amasea, di da dia Hina Godema nabasu hou amo eno dunu ilima olelemu. Be mloi hou hame hamosea, di da Hina Godema hame nabasu hou amo dunu eno ili ba:ma:ne olelesa.

³ Gagaoui dunu da gasa fi hamobeba:le, udigili bagade sia: daha. Be nowa dunu da asigi dawa:su ida:iwane galea, ea sia: noga:i da ema gaga:su liligi agoai gala.

⁴ Di da bulamagau dia osobo gidinasu hiougisu galea, dia ha:i manu ligisisu diasu da gagoma bagade amoga nabai ba:mu. Be bulamagau hame galea, ha:i manu amola hame ba:mu.

⁵ Noga:idafa ba:su dunu da fofada:sea, moloidafa sia: fawane sia:sa. Be mloi hame ba:su dunu da ogogosu fawane sia:sa.

⁶ Hi hou hidale dawa:su dunu da hi hou da bagade dawa:beba:le, da bagade dawa:su hamedafa lamu. Be asigi dawa:su noga:i dunu da hedolo dawa: lamu.

⁷ Gagaoui dunu ilima gasigama. Ili da dima olelemu hamedei.

⁸ Bagade dawa:su dunu da habodane bagade dawa:sala:? Bai e da adi hamomusa: dawa:sea, e da dawa:iwane hamosa. Amola gagaoui dunu da habodane gagaouila:? Bai hi da liligi huluane dawa: hi fawane dawa:sa, be e da hame dawa:.

⁹ Gagaoui dunu da mae dawa:iwane hahawane wadela:i hou hamosa. Be noga:i dunu da wadela:i hamosea, ilia da gogosiane gogolema:ne olofosu hogosa.

¹⁰ Dia hahawane hou da dia hou fawane. Amola dia da:i ea hou da dia hou fawane. Eno dunu da dia hou gilisili lamu da hamedei.

¹¹ Wadela:i hamosu dunu ea sosogo fi da hedolowane wadela:lesi dagoi ba:mu. Be dunu ida:iwane ea sosogo fi da gasawane lelum.

¹² *Dunu ilia da logo dialebe ba:sa amola amo da logodafa ilia da dawa:lala. Be amo logo da bogosu doaga:ma:ne diala.

¹³ Hahawane ousa da da:i dioi hou fonobahadi dedebosa. Be fa:no, hahawane hou da dagosea, da:i dioi da dialebe ba:mu.

¹⁴ Wadela:i hamosu dunu da ilia hamoi defele wadela:i bidi lamu. Be noga:i dunu da ilia hamoi defele bidi ida:iwane lamu.

¹⁵ Gagaoui dunu da liligi huluane udigili dafawaneyale dawa:mu. Be bagade dawa:su dunu da noga:le ba:lala, hou hi hamobe amo.

¹⁶ Noga:i dawa:su dunu da dawa:iwane ahoabeba:le, wadela:i hou amoga gasigasa. Be gagaoui dunu da mae dawa:iwane hedolo hamosa amola ea ougi hou da hedolo heda:sa.

¹⁷ Nowa dunu da ea ougi hedolo heda:sa da gagaoui hou hamosa. Be noga:i dawa: dunu da asaboiwane ouesalum.

¹⁸ Hame dawa:su dunu da ilia gagaoui hou defele wadela:i dabe laha. Be noga:i asigi dawa:su dunu ilia asigi dawa:su hou da asigilamu.

¹⁹ Wadela:i hamosu dunu da hobe moloidafa dunu ilima beguduli amola ilima edegemu.

²⁰ Ema gadenene fi dunu amola dunu huluane da hame gagui dunu ema hame asigisa. Be

* **14:12:** Malasu 16:25

bagade gagui dunu da ema asigi na:iyado dunu bagohame esalebe ba:sa.

²¹ Di da hame gagui dunu ilima asigi galea, di da hahawane ba:mu. Be dunu enoma higasau hou da wadela:i bagade.

²² Di da dunu eno fidima:ne amola hou noga:i hamosea, eno dunu da dima dafawaneyale dawa:le nodomu. Be di da wadela:le hamosea, di da giadofasa.

²³ Nowa da gasa gala hawa: hamosea, e da bidi ida:iwane lamu. Be nowa da udigili esala sia:dalea da hame gagui agoai esalumu.

²⁴ Noga:i dawa:su dunu da bidi ida:iwane lamu. Be eno dunu ilia da gagaoui dunu ilia udigili gagaoui hou fawane ba:sa.

²⁵ Ba:su dunu da molole fofada:sea, e da eno dunu ilia esalusu gaga:sa. Be e da ogogole sia:sea, eno dunu ilima hohonosa.

²⁶ Nowa dunu e da Hina Godema nodone beda:sea, e da adi hou doaga:sea, e da mae beda:ne gasalale aligimu. Amola ea sosogo fi amola mano da hahawane gaga:iwane esalumu.

²⁷ Di da bogosu fisimu hanabela? Hina Godema nodosu da esalusu hano bubuga:su agoai.

²⁸ Hina bagade da dunu bagohame ouligisia, gasa bagade ba:sa. Be ea dunu fi da hame galea, e amola da hamedei ba:mu.

²⁹ Noga:i asigi dawa:su dunu da asaboiwane esalebe ba:sa. Be di da hedolowane ougisia, amo da dia gagaoui hou olelesa.

³⁰ Dia asigi dawa:su ganodini amo asaboi olofosu galea, hahawane ba:mu. Be mudasu

hou da olo bagadewane, dia hu amola gasa na dagosa.

³¹ Di da hame gagui dunu banenesisia, di da Gode (E da amo dunu hahamoi) Ema gadesa. Be di da hame gagui ilima asigi hou olelesea, amo da Godema nodone sia:ne gadosu defele gala.

³² Wadela:i hamosu dunu da wadela:i hamobeba:le, ilisu dafamu logo fodosa. Be noga:i dunu da ilia hou ida:iwane gala amoga gaga:i dagoi ba:sa.

³³ Noga:idafa dawa:su dunu amo ea dogo da dawa:su hou amoga nabai gala. Be gagaoui dunu da noga:i dawa:su hou hamedafa dawa:.

³⁴ Moloidafa hou hamobeba:le, osobo bagade fi da noga:idafa ba:mu. Be wadela:i hou hamobeba:le, osobo bagade fi da gogosiasu ba:mu.

³⁵ Hina bagade dunu da eagene ouligisu noga:i amo hahawane ba:sa. Be eagene ouligisu da noga:le hame hamosea, hina bagade da ema se iasu iaha.

15

¹ Di da ougi dunuma asaboiwane bu adole iasea, ea ougi da bu asabosa. Be bu gasa fi agoane adole iasea, ea ougi da bu heda:be ba:mu.

² Bagade dawa:su dunu ilia da sia:sea, asigi dawa:su hou da noga:iwane ba:sa. Be gagaoui dunu da udigili sia: daha.

³ Hina Gode da hou huluanedafa soge huluanedafa amo ganodini ba:lala. E da adi hou ninia hamobe, noga:i amola wadela:i huluane ba:lala.

⁴ Asigi sia: da esalusu iaha. Be hame asigi dodona:gi sia: da dia a:silibu goudasa.

⁵ Dia ada sia:be amo higasea da gagaoui. Dia hou afadenema:ne sia:be noga:le nabimu da defea.

⁶ Moloidafa dunu da ilia gagui liligi amo gagulaligisa. Be se nabasu eso doaga:sea, wadela:i dunu da ilia gagui fisisa.

⁷ Asigi dawa:su noga:i dunu da dawa:su amo eno dunuma olelesa. Be gagaoui da amo hou olelemu hame dawa:.

⁸ Hina Gode da dunu noga:i amo ilia sia:ne gadosu hahawane dogolegele naba. Be gobelesalasu amo wadela:i dunu da Ema gaguli maha, E da higasa.

⁹ Hina Gode da wadela:i hamosu dunu ilia hamobe amo higasa. Be nowa dunu da moloidafa hou hamosea, amo dunuma E da asigisa.

¹⁰ Di da wadela:i hou hamosea, se iasu ba:mu. Di da Gode Ea afadenemusa: se iasu higasea, di da bogomu.

¹¹ Hina Gode da liligi huluanedafa dawa:. E da bogosu soje amo ganodini diala liligi huluane dawa:. Amaiba:le, dunu da ea asigi dawa:su amo Hina Godema habodane wamolegema:bela:?

¹² Hi hou hidale dawa:su gasa fi dunu da afadenemusa: fada:i sia: higasa. Ila da eno dunu (amo da ilia asigi dawa:su hou baligi dunu) ilima fada:i sia: fidimusa: hamedafa adole ba:sa.

¹³ Dunu da hahawane esalea, ilia da ohohomogisa. Be ilia da:i dioi galea, ilia da gogosia:i agoane ba:sa.

14 Noga:i asigi dawa:su dunu da eno dawa:su lama:ne hanai gala. Be gagaoui dunu da ilia hame dawa:su hou amo ganodini esalumu hahawane gala.

15 Hame gagui dunu ilia esalebe logo da gasa bagade gala. Be hahawane bagade dunu da eso huluane hahawane esala.

16 Dunu mogili da bagade gaguiwane esala, be mosolasu fawane ba:sa. Be hame gagui dunu amo da Hina Godema beda:iwane nodosu, da hahawane esala. Amaiba:le, ilia hou da bagade gagui dunu ilia hou baligisa.

17 Dilia da dilima asigi dunu ilima gilisili amola dadami fawane manu da defea. Be dilia da nimi bagade higa:i dunu ilima gilisili, ohe hu noga:idafa manu da defea hame galebe. Musa:sia:i hou da amo hou baligisa.

18 Dogo ganodini dogoloi ougi heda:sea da sia:ga gege su gala. Be asabosu hou amoga hahawane olofosu esalusu ba:sa.

19 Di da hihi dabuli galea, eso huluane da:i dioi amo gasa bagade hou ba:mu. Be moloidafa hou hamosea, da:i dioi amola mosolasu hame ba:mu.

20 Nowa mano da dawa:su bagade gala, e da ea ada amo nodoma:ne moloi hou hamosa. Be gagaoui mano e fawane da ea:me higasa.

21 Gagaoui dunu da ilia giadofasu hou amoga nodosa. Be moloiwane dunu e da hou moloiwane hamosa.

22 Di da fada:i sia: huluane nabalulegaguma. Amasea, di hahawane ba:mu. Be hame lalegagusia, di da dafamu.

23 Di da dunu eno ilima fada:i sia: sia:musa: dawa:sea, amola ili fidimusa: defele sia:sea, di da hahawane bagade ganumu.

24 Noga:i dawa:su dunu da logo amo da esalalalusu amoga heda:sa, amoga ahoa. Be logo da bogosu amoga gudu daha, amo logoga ilia da hame ahoa.

25 Hina Gode da gasa fi dunu ilia diasu wadela:mu. Be E da didalo ea sogebi gagui amo ouligimu.

26 Hina Gode da dunu ilia wadela:i asigi dawa:su bagade higasa. Be E da dunu ilia asigi sia: dasu amoma asigisa.

27 Di da ogogolewane muni lamusa: dawa:sea, dia sosogo fi da se nabasu ba:mu. Di da ogogoma:ne, hano suligili muni mae lama. Amasea, di da baligili esalumu.

28 Noga:i dunu da noga:le dawa:lalu fawane bu adole iaha. Be wadela:le hamosu dunu ilia hedolowane alofesa, amasea bidi hamosu da doaga:mu.

29 Amola moloidafa dunu e sia:ne gadosea, Hina Gode E da naba. Be wadela:i hou hamosu dunu da sia:ne gadosea, E da hame naba.

30 Dilia dunu ohohomogiwane esalebe ba:sea, hahawane ba:sa. Amola sia:ne adole iasu noga:idafa nabasea, hahawane gala.

31 Di da dia hou afadenema:ne sia:be amo noga:le nabasea, di da bagade dawa:su dunu goai ba:mu.

32 Be di da afadenema:ne sia:be amo higasea, di da dina: se nabasu lamu. Be noga:le nabasea, dia dawa:su hou da asigilamu.

³³ Hina Godema beda:iwane nodosu da dawa: lasu logo dilima diala. Di da dia hou fonobosea, dunu enoma nodosu lamu.

16

¹ Ninia hidadea ninia hawa: hamomusa: ilegesa. Be Gode Ea hanai hamobe fawane fa:no ba:mu.

² Di da dia hamobe huluane da moloiwane dawa:sa. Be Hina Gode Hi fawane da dia asigi dawa:su hanai hou amoma fofada:sa.

³ Dia hanai hamomu liligi huluane hahawane fidima:ne, Hina Godema sia:ne gadoma. Amasea, dia hamobe huluane, di da hahawane hamone dagomu.

⁴ Hina Gode da Ea hahamoi liligi huluane amo ea hamobe amola dagosu ilegei dagoi. Be wadela:i hamosu dunu huluane E da wadela:lesimusa: ilegei dagoi.

⁵ Hina Gode da gasa fi dunu huluane higasa. Ila da se iasu amo fisima:ne hobeamu da hamedei ba:mu.

⁶ Dilia Gode Ea hou dafawaneyale dawa:ma amola mae yolesima. Amasea, E da Dilia wadela:i hou gogolema:ne olofomu. Hina Gode Ea sia: noga:le nabasea, Dilia da se hame nabimu.

⁷ Dilia da Hina Gode Ea hanai hamosea, dilima ha lai amola da sinidigili, bu Dilia na:iyadowane esalumu.

⁸ Moloiwane hamobeba:le, liligi fonobahadi gaguiwane ba:mu da defea. Be ogogolewane hamobeba:le, liligi bagade gagumu da defea hame galebe.

⁹ Di da dia fa:no hamomu amo ilegelala. Be Gode Hi fawane da dia hamobe ouligisa.

¹⁰ Osobo bagade hina bagade da Gode da olelebeba:le fawane sia:sa. Ea hamomu sia: da giadofasu hame dawa:.

¹¹ Hina Gode da bidi lasu hou amo ganodini, dioi defesu amola hou huluane moloidafa fawane ba:mu hanai gala.

¹² Osobo bagade hina bagade ilia da wadela:i hou huluane higasa. Bai moloidafa hou fawane da eagene fi ilima gasa iaha.

¹³ Osobo bagade hina bagade da moloidafa sia: fawane nabimu hanai gala. E da moloidafa sia: dasu dunu ilima asigisa.

¹⁴ Noga:i dawa:su dunu da hina bagade hina: nodoma:ne hamosa. Be hina da ougi ba:sea, dunu afae da bogosa:besa:le, hou noga:le ouligimu da defea.

¹⁵ Hina bagade ea dogolegei da agoane. Mua-gadodili gibu sa:ili, denesibi agoai hahawane esalusu diala.

¹⁶ Di da Bagade Dawa:su Hou hogoi helema. Amo hou ea lasu defei da gouli amola silifa amo lasu defei bagadewane baligisa.

¹⁷ Noga:i dunu da logo amo da wadela:i hou amoma afafai dagoi, amoga ahoa. Amaiba:le, dia logo ahoasu noga:le dawa:ma. Di da giadofale ahoanu, bogosa:besa:le, noga:le dawa:ma!

¹⁸ Dunu da gasa fi hou amola hihi hou hamosea, da wadela:lesi dagoi ba:mu.

¹⁹ Dia hou fonoboiwane hame gaguiwane esalumu da defea. Be gasa fi hamone, wamolai

liligi mogili labeba:le, bagade gaguiwane ba:mu da defea hame galebe.

²⁰ Dima olelei liligi amo noga:le dawa:ma. Amasea, dia hou huluane da hahawane ba:mu. Hina Godema dafawaneyale dawa:le, di da eso huluane hahawane ba:mu.

²¹ Nowa da asigi dawa:suga asigilai galea, eno dunu da ema nodosa. E da sia: noga:idafa sia:beba:le, eno dunu da ea fada:i sia:ne iasu amoma fa:no bobogesa.

²² Bagade Dawa:su Hou da noga:i asigi dawa:su dunu ilima esalusu hano bubuga:su agoaiwane gala. Be amo moloi hou hame hamobe dunuma olelesea da udigili helesa.

²³ Bagade dawa:su dunu da dadawa:lalu fawane sia:sa. Amasea, ilia da dawa:iwane sia:beba:le, eno dunu da ilia sia: amoga fa:no bobogesa.

²⁴ Asigi sia: da agime hano ea hedai defele ba:sa. Amo da hedaidafa amola dima gasa iaha.

²⁵ *Di da logo dialebe ba:sea amola amo da logodafa di dawa:lala. Be amo logo da bogosu doaga:sa:besa:le, dawa:ma!

²⁶ Hawa: hamosu dunu da ha:i manu hanaiba:le, baligili hawa: hamonana. Bai e da ha:i galebe amola sadimu hanai gala.

²⁷ Wadela:i hamosu dunu da eno dunu se nabima:ne, logo hogoi helesa. Ilia sia: amolawane da gia:i bagade wadela:i sia: fawane gala.

²⁸ Wadela:le hamosu dunu ilia da baligidu sia:be amo gaguli laha. Ilia da ilia na:iyado fi da:i dioma:ne amola afafama:ne wadela:lesisa.

* **16:25:** Malasu 14:12

²⁹ Nimi bagade gasa fi dunu da ilia na:iyado ilima ogogosa amola ili wadela:lesisa.

³⁰ Nowa dunu da hohonomusa: si begini gasea o udigili onigisia, amo dawa:ma! Bai ilia da wadela:i hou hamomusa: dawa:lala.

³¹ Moloidafa dunu da ode bagohame esalumu. Amo da bidi Gode da ilima iaha. Momali hinabo da ilima hadigi habuga agoane gala.

³² Hahawane, mae fisili, ouesalebe hou da gasa bagade hou baligisa. Dina: da:i hodo amola asigi dawa:su amoga ouligisu hou da moilai bai bagade bagohame amoga ouligisu hou, bagadewane baligisa.

³³ Osobo bagade dunu da Gode Ea hanai dawa:musa:, ululuasa. Be Gode Hi fawane da adole iasu ilegesa.

17

¹ Dunu ilia da hafoga:le gamogai agi ga:gi fawane nasea, be ilia dogo ganodini olofosu dawa:, amo dunu ilia hahawane hou da dunu ilia lolo nabe ida:iwanedafa hamosa be gilisili bidi hamosa, amo bagade baligisa.

² Dawa:iwane hawa: hamosu dunu da ea hina ea wadela:i hamedeidafa mano amoma ouligisu agoai ba:mu. Amola ea hina da bogosea, e da ea hina nana liligi amola muni mogili lamu.

³ Dunu da gouli amola silifa laluga gogobebe adoba:sa. Amo defele, Gode da dunu ea dogo adoba:sa.

⁴ Wadela:le hamosu dunu ilia da wadela:i hou sia: fawane nabimusa: dawa:. Ogogosu dunu ilia da ogogosu sia: fawane naba.

⁵ Di da hame gagui dunu ilima lasogole oufe-sega:sea, Gode da amo dunu hahamoiba:le, di da Godema gadesa. Di da eno dunu ilia se nabasu amo hahawane ba:sea, Gode da dima se imunū.

⁶ Dunu mano ilia da ilia eda amola ame ilima nodosa. Amo defele, dunu da:i ilia da ilia aowalalima ofa:le hidale ba:le sia:sa.

⁷ Gagaoui dunu ilia sia: da hamedei liligi agoai gala. Be dunu ilima dunu eno da nodosa, amo dunu da ogogosu hame dawa:.

⁸ Dunu mogili ilia agoane dawa:. Ilia da dunu eno ilima hano sulugili sia:sea, amo dunu da ilia hanai huluane hamomu.

⁹ Di da dunu eno dima hahawane ba:ma:ne hanai galea, ilia dima giadofale hamosea, amo hedolowane goglema:ne olofoma. Be wadela:i hou hame goglema:ne olofosea, dia fi da afafai ba:mu.

¹⁰ Di da noga:le dawa:su dunu ema afadafa fawane gagable sia:sea, e da naba. Be di da gagaoui dunu ema eno sia:ne, eno sia:ne, fabe amomane, e da sia: hamedafa naba.

¹¹ Wadela:i hamosu dunu da lelei hou fawane hamosa. Ea bogosu da ema nimi bagade sia: adole iasu dunu agoai ba:mu.

¹² Di da bea aseme amo ea mano da fisi, amogai doaga:sea, se nabimu. Be di da gagaoui dunu amo da ea gagaoui hou hamonana, ema doaga:sea, se bagade baligiliwane nabimu.

¹³ Dunu da dima moloi hou hamosea, be di da wadela:i hou ema dabe iasea, di da eso huluane wadela:i fawane ba:lalumu.

14 Sia:ga gegesu mubi da hano hihiga:i bisili doasibi agoai gala. Amaiwane bu bagade hamosa:besa:le, hedolo ga:ma.

15 Dilia da hame giadofai dunuma udigili se iasea, Hina Gode da bagade higasa. Amola, dilia giadofai dunuma se hame iasea, amo amolawane Hina Gode da bagade higasa.

16 Gagaoui dunu da osobo bagade dawa: lamusa: muni bagade galagamu da defea hame galebe. Bai e da noga:le dawa:su hameba:le.

17 Na:iyado dunu da eso huluane ilia asigi hou olelesa. Dunu da se nabasea, na:iyado huluane da asigili, gilisili se nabimu da defea.

18 Dunu oda da liligi bidi lale, bidi mae iawane fa:no imunu sia:sa. Be eno dunu da amo dunu ea fa:no imunu bidi, amo hi da wali imunusa: sia:sea, e da gagoule agoane hamosa.

19 Di da wadela:i hou hanai galea, di da bidi hamosu amola hanai gala. Di da hidale dia hou gaguia gadosea, bidi da dima doaga:mu.

20 Nowa dunu e noga:le mae dawa:le, wadela:i sia: sia:sea, e da moloi hou hame ba:mu. E da se nabasu fawane ba:mu.

21 Nowa mano da gagaoui hou fawane hamosea, ilia edalali da gogosiasu amola se nabasu fawane ba:mu.

22 Di da eso huluane hahawane esalea, olo da bagadewane hame madelamu. Be eso huluane da:i dioiwane esalea, bogosu da gebewane doaga:mu.

23 Molole hame fofada:su dunu da hano sugiliwane muni laha. Amasea, moloidafa fofada:su hame ba:sa.

²⁴ Dawa:su dunu da dawa:iwane hawa: hamonana. Be gagaoui dunu da udigili logo osea:i amoga ahoana.

²⁵ Gagaoui hou hamosu dunu mano amo ea hamobeba:le, ea ada amola ame da se bagade naba.

²⁶ Moloidafa dunu ema fofada:nanu, su lamu da defea hame. Wadela:i hame hamoi dunu ema se iasea, moloidafa fofada:su hou da wadela:lesi dagoi ba:mu.

²⁷ Nowa dunu da hi hou da mloi hi dawa:, amo dunu da mae fisili udigili sia: dasu hame dawa:. Asabole esalebe dunu da asigi dawa:su ea bai bagade dawa:.

²⁸ Dunu ilia da hame sia: dasu dunu ba:sea, ilia da amo dunu da bagade dawa:su dunu agoai dawa:sa. Amola gagaoui dunu da ea lafi hame dagasea, e da bagade dawa:su dunu ilia da dawa:sa.

18

¹ Dunu nowa da hina: hou gasa fiyale dawa:sea, ilia da eno dunuma hame dogolegesa. Amola hou amo da dunu huluane da moloidafa dawa:, ilia da amoma gagayei agoai ba:sa.

² Gagaoui dunu da noga:le dawa:mu hihisa. E da hi dawa:su fawane noga:iyale dawa:le, eno dunuma olelesa.

³ Wadela:i hou ea dabe da gogosiasu. Di da dia noga:i hou fisisia, dunu eno ilia dia hou hihi ba:mu.

⁴ Dunu ida:iwane gala amo ea sia: ganodini hahawane dawa:su ba:mu. Fedege sia:, amo

da hano wayabo bagade ea lugudu amola hano nawa:li ida:iwane agoai gala.

⁵ Moloidafa hamosu dunu ilima fofada:nanu, se imunu da defea hame. Be wadela:i hamosu ilima fofada:nanu, se hame imunu, amo amolawane da defea hame.

⁶ Gagaoui dunu da sia:ga gegesu hemosea, e da enoga e fama:ne logo doasisa.

⁷ Gagaoui dunu da sia: sia:sea, e da hi gobele fawane wadela:sa. E da hina: sia: amoga fawane e da hina: saniga daha.

⁸ Baligiduli sia:su da hedaidafa. Osobo bagade dunu da amo da:gimusa: hanai gala.

⁹ Hihi dabuli dunu ea hou da liligi wadela:su dunu amo ea hou defele ba:sa.

¹⁰ Hina Gode da gasa bagade diasu gado gagagula heda:i agoane ba:sa. Moloidafa dunu da amoga asili, gagili sali dagoi ba:sa.

¹¹ Be bagade gagui dunu da amo mae dawa:le, ilia muni gagui amo da ili gagili sali agoane dawa:sa. Ili muni da gagoi gado gagagula heda:i, amo moilai bai bagade sisiga:sa, ilia gagui da agoaiwane gala, ilia dadawa:sa.

¹² Dunu eno da asaboi dunu ilima fawane nodosa. Be gasa fi dunu da hedolowane dafamu.

¹³ Hidadea lalabolalu, fa:no fawane sia:ma. Dia amane hame hamosea, di da gagaoui agoane amola gadesu dunu agoai ba:mu.

¹⁴ Di da esalumu hanai galea, dia oloi da uhimu. Be di da amane hame dawa:sea, dia dafawane hamoma:beyale dawa:lusu da asi dagoi ba:mu?

15 Bagade dawa:su dunu da dawa:su eno lamu bagade hanai amola eno dawa:ma:ne momagele esala.

16 Di da mimogo dunu gousa:musa: dawa:bela:? Defea! Hahawane dogolegele iasu ema ianu, e gousa:ma.

17 Dunu da bisili fofada:sea, ea sia:be amo nabasea, ea hou da moloidafa amo dunu ilia dawa:sa. Be gesu dunu da ema adole ba:sea, asigi dawa:su eno da doaga:sa.

18 Gasu bagade dunu aduna da fofada:su diasu ganodini fofada:sea, ela molole ba:sea, ele da ululuale hedele, afae da baligi dagoi ba:mu. Amasea, amo hou da hahamoi dagoi ba:mu.

19 Dia na:iyado amo noga:le fidima. Amasea, e da moilai bai bagade gasa bagade gagoi amo defele, di gaga:mu. Be dia da ema sia:ga gegesea, e da logo ga:i dagoi defele, di higamu.

20 Dunu ilia liligi sagai amo defele ha:i manu lasa. Amola ilia sia: amo defele hodo doaga:sa.

21 Di sia:be amo da esalusu logo amola bogosu logo hamosu gala. Dia sia:be amo da bogosu logo doasisa:besa:le, dawa:iwane sia:ma.

22 Uda hogole ba:sea, liligi noga:i ba:mu. Hina Gode da dima asigiba:le, uda noga:iwane dima iaha.

23 Hame gagui dunu da asaboiwane adole ba:sa e fidima:ne, be bagade gagui dunu da gasa fiwane sia:sa.

24 Dunu mogili da dogolegei gilisi gala amo da hedolowane dafamu. Be dogolegei na:iyado afae ea mae fisili asigi hou da yolala eyala elea asigi hou baligisa.

19

¹ Di da hame gaguiwane be moloidafa esalumu da defea. Be di da gagaoui ogogosu dunu agoai ba:mu da defea hame.

² Di da dawa:su hame galea, be hahawane mae dawa:le momabo hamomusa: dawa:sea, amo da defea hame galebe. Amane hamosea, di da se nabimu.

³ Dunu mogili da hi hanai hou hamobeba:le, wadela:lesi dagoi ba:sa. Amasea, ilia da udigili, "Hina Gode da na wadela:lesi dagoi," amane sia:sa.

⁴ Dunu bagohame ilia bagade gagui dunu ilima dogolegemusa: dawa:. Be hame gagui dunu da dogolegei bagahame fawane gala, amola ilia dogolegei da ili hedolo yolesisa.

⁵ Dia fofada:nana amo ganodini ogogosea, di da se iasu ba:mu. Amola hobeamu logo hame ba:mu.

⁶ Dunu huluane da mimogoa dunu amo ilia nodoi ba:ma:ne hamosa. Amola dunu huluane da dunu amo da ilima hahawane dogolegele iaha, amo dunuma dogolegemusa: dawa:.

⁷ Dunu huluane amola ea sosogo fi da hame gagui dunu amo hame dogolegesa. E da dogolegei dunu hogoi helele, hamedafa ba:sa.

⁸ Dina: di fidima! Dawa:su hou hogoi helema! Amasea, dia dawa: lai amo mae gogolema. Amasea, di da bagade gaguiwane ba:mu.

⁹ Nowa da fofada:su ganodini ogogosea, e da se iasu amoga hobeale masunu logo hame ba:mu. E da se iasu dafawanedafa ba:mu

¹⁰ Gagaoui dunu da liligi noga:idafa gaguli esalumu da defea hame. Amola udigili hawa:

hamosu dunu da hina bagade ilia mano amoma hinawane esalumu da defea hame.

¹¹ Dawa:su dunu da ea mihanasea hedolo hedofasu dawa:. Dunu da dima wadela:le hamosea, amo mae dawa:le, gogolema:ne olofomu da noga:idafa.

¹² Hina bagade ea ougi hou da laione wa:me ea gesenesu bagade agoane, be ea hahawane fidisu hou da gibu noga:le dabe agoai ba:sa.

¹³ Gagaoui mano da ea eda bagadewane gunufinisimu. Amola gesa:gesa:i uda ea hou da hano dadadibi agoai gala.

¹⁴ Dunu da diasu amola muni amo ea sosogo ilima nana labe dawa:. Be Hina Gode Hifawane da uda amo da dawa:su noga:idafa gala, ema imunusa: dawa:.

¹⁵ Di da hihi dabuli hou hanai galea, defea, udigili hihiwane esalu golabada. Be di da ha:i bagade ba:mu.

¹⁶ Gode Ea sema nabawane hamosea, di da fifi asi sedagimu. Be Gode Ea sema amo dia higasea, di da hedolo bogomu.

¹⁷ Di da hame gagui dunu ilima iasea, amo da Hina Gode Ema fa:no bu lamusa: iasu defele agoai gala. Amola Hina Gode da dia iasu defele dima dabe imunu.

¹⁸ Dia mano ilia manohadi esoga dawa: lamusa: dawa:beba:le, ilima dawa:ma:ne se iasu ima. Hame amasea, di da ilisu ilila: wadela:lesima:ne fidisa.

¹⁹ Hedolo mi hanasu dunu amo e da ea hamoi defele se nabimu da defea. Amaiwane dunu mae gaga:ma. Di da eso enoga amo hou bu hamosa:besa:le, mae gaga:ma.

20 Di da fada:i sia: noga:le nabasea amola bu noga:le dawa:ma:ne hanai galea, di da fa:no bagade dawa:su dunu agoane esalumu.

21 Dunu da ilia hanai liligi hamomusa: ilegesa. Be Gode Ea hanaiga dawa:i amo fawane hamoi dagoi ba:mu.

22 Uasu hou da gogosiasu agoai gala. Hame gagui dunu ilia hou da ogogosu dunu ilia hou baligisa.

23 Di da Hina Godema nabasu hou hamosea, esalusu sedade ba:mu. Amola di da gaga:le hahawane esalumu.

24 Dunu mogili da baligili hihi dabuliba:le, ilia ha:i manu loboga lale manu higasa.

25 Gasa fi hame dawa:su dunu ilima dawa:ma:ne se imunu da defea. Amasea, dawa:su hame dunu ilia da houdafa dawa:mu. Di da bagade dawa:su galea, dunu eno da dima dawa:ma:ne olelesea, di da dawa: lamu.

26 Nowa da edama giadofale hamosea o ea ame ea diasuga mae esaloma:ne sefasisia, amo da wadela:le gugunufinisisu dunu.

27 Nagofe! Di da dawa: lamusa: hogolalu yolesea, di da dia musa: dawa: lai amola bu gogolemu.

28 Giadofabe ba:su dunu da eno dunuma se imunusa: dawa:sea, molidafa fofada:su hou da wadela:lesi dagoi ba:sa. Wadela:i hamosu dunu ilia da wadela:i hou hamomu bagade hanai gala.

29 Gasa fi gagaoui dunu da se nabima:ne fasu dafawane ba:mu.

20

¹ Nowa da adini bagade nasea, e da feloale gegesu hou amola wadela:le sia:su hou bagade hamosa. Nowa dunu e adini bagadewane ba:sea, ea hou da gagaoui dunu agoai gala.

² Di da laione wa:me amo da gegesenebe ema beda:i amo defele ougi bagade hina bagadema beda:mu da defea. Di da hina bagade ougima:ne hamosea, amo hou da di gobeles fane legesu hou defele.

³ Gagaoui dunu huluane da sia:ga gegesu hou musu dawa:. Be sia:ga gegesu amo yolesimu da hou noga:idafa.

⁴ Bugili nasu dunu da hihi dabuli aligiba:le ea osobo gidinasu i amoga osobo hame gidinasea, e da fa:no ha:i manu dadamimu hame ba:mu.

⁵ Osobo bagade dunu ilia asigi dawa:su da hano nasu ulidou amo ganodini diala agoane gala. Be bagade dawa:su dunu da asigi dawa:su hiougili gadosu dawa:.

⁶ Dunu bagohame da ilia mae fisili fuligala:su hou fawane hamonana, ilia udigili sia:sa. Be moloidafa fuligala:su dunu amo di da hogoi helele, hame ba:mu.

⁷ Nowa mano ilia eda da moloidafa hou fawane hamosea, da hahawane esala.

⁸ Hina bagade e da dunu enoma fofada:sea, e da wadela:i hou ba:sea, amo ea bai hedolo dawa:sa.

⁹ Dunu afaega, “Na da wadela:i hou hamedafa hamosu,” amane sia:mu da hamedei.

¹⁰ Hina Gode da nowa dunu da dioi ba:su amola defei ba:su liligi amo ogogole hamosea, ilima higa:i hodosa.

11 Dunu huluane amola mano ilia hamobe ba:sea, eno dunu da ilia houdafa dawa:mu. Ila da moloidafa amola noga:iwane hamosea, dunu eno da ilia houdafa da noga:i hedolo dawa:mu.

12 Hina Gode e da ninima si amoga nini da ba:ma:ne amola ge amoga nini da nabima:ne, amo ninima i dagoi.

13 Di da eso huluane golai dialea, di da hame gagui agoai esalumu. Di eso huluane hawa: hamosea, ha:i manu bagade ba:mu.

14 Liligi lala masu dunu da liligi ligisisu liligi amo muni bagade ba:sea, da:i dione egasa. Be amomane, ea asili, muni fonobahadi fawane amoga lai, e da hidale sia:sa.

15 Nowa da hi sia: dasu amo ea bai noga:le dawa:sea, amo hou da moloidafa amola goui amola silifa ea lasu defei baligisa.

16 Degabo ba:i dunu da liligi bidi lale, bidi mae iawane fa:no imunu sia:sea, be eno dunu da amo dunu ea fa:no imunu bidi, amo hi da wali imunu sia:sea, e da gagoule agoane hamosa. Amola degabo ba:i dunu da bidi bu hame iasea, bidi iasu dunu da gagaoui dunu amo ea soge lamu da defea.

17 Ha:i manu wamolale lai da hedaidafa gala. Be fa:no wamasu dunu ea lafi da sa:i boso amoga nabai defele ba:mu.

18 Mae ilegele, udigili gegemusa: mae masa. Hidadea fada:i sia:ne iasu nabasea, didi ba:mu.

19 Baligiduli sia:su dunu da sia: wamolegemu hame dawa:. Sia: bagade sia:dabe dunu ilima mae gilisima.

20 Dia ada amola ame ela aligima:ne gagabu-sia, di da gamali amo da gasia ea digagala:i haba:dosu defele bogomu.

21 Dia muni asabole lasea, amo muni da fa:no agoane dia esalusu bagade hame fidimu.

22 Dunu da dima wadela:le hamosea, dia disu dabe mae ima. Di Hina Godema dafawaneyale dawa:sea, Hi fawane da amo hou hahamomu.

23 Hina Gode da nowa dunu da dioi ba:su amola defei ba:su liligi amo ogogole hamosea, ilima higa:i hodosa.

24 Nowa dunu da hina: esalusu logo ahoabe dawa:bela:? E da hame dawa:. Be Hina Gode Hifawane da ninia esalusu logo huluane ilegei dagoi.

25 Noga:le dadawa:lalu, Godema imunusa: ilegele sia:ma. Di da fa:no da:i diosa:besa:le, hedolo mae sia:ma.

26 Bagade dawa:su hina bagade dunu da wadela:i hamosu dunu hogole ba:mu. Amasea, e da ema mae asigili se imunu.

27 Hina Gode da hadigi gamali agoane, ninia asigi dawa:su amola a:silibu ganodini, E da ninia hou hogosa.

28 Hina bagade dunu da moloiwane amola asigiwane ea hawa: hamosea, e da ode bago-hame ea soge ganodini hinawane esalumu.

29 Ninia goi ayeligi ilia gasa amo heawini mageda. Amola asigilai gago aligi dunu ilima nodone nabawane hamosa.

30 Ninia mogili eso enoga wadela:i hou hamosea, ninia hou afadenemu gasa bagade

ba:sa. Be se nabasu bagade da ninima doaga:sea, ninia hou afadenemusa: dawa:.

21

¹ Hina Gode da hano ea logo hamosa. Amo defele E da hina bagade dunu ilia asigi dawa:su ouligisu dawa:.

² Dia dawa:loba da dia hamobe da molole hamosayale dawa:sa. Be mae gogolema! Hina Gode da dia adi baiga hamobeyale, Ea ba:sa.

³ Hina Gode da gobelesalasu iasu hou fonobahadi hahawane ba:sa. Be di da moloiwane hamosea, amola eno dunuma molole hamosea, Hina Gode da amo hou baligili bagade hahawane ba:sa.

⁴ Wadela:i gasa fi hou da wadela:i dunu ilima hina agoai gala. Amo da wadela:i houdafa.

⁵ Noga:le ilegelalu hamosea, di da bagade gagui ba:mu. Be dia momabo hamosea, di da defele gagui hame ba:mu.

⁶ Di ogogole lai liligi bagade gagui galea, dia gagui da hedolo fisi dagoi ba:mu. Ogogole lai liligi da dima medosu sani agoai gala.

⁷ Wadela:i hamosu dunu da mosolasu hamobeba:le, hobeamu logo hame ba:mu. Iliada molo hou hamomu higasa.

⁸ Molole hame labe dunu da guga:loi logo amoga ahoa. Be molole dawa:su dunu ilia da molole ahoana.

⁹ Dunu e da gesa:gesa:i udala gilisili fimu da gasa bagade. Dunu hisu diasu dabua mogoa gado fifi lamu amo ea hou da baligisa.

10 Wadela:le hamosu dunu da eso huluane wadela:i hou hamomusa: bagade hanai gala. E da dunu huluane ilima hamedafa asigisa.

11 Gasa fi dunu da se iasu lasea, dunu huluane amola hame dawa:su dunu da dawa: lasa. Nowa da dawa:su galea, e da amo hou ba:sea, dawa: lamu.

12 Moloidafa Gode, E da wadela:i hamosu dunu ilia diasu ganodini hamobe, amo huluane ba:lala. Ea da wadela:i hamosu dunu huluane dafama:ne gugunufinisimu.

13 Hame gagui dunu da se nabawane dinanawane fidima:ne dima wesea, di da nabimu higasea, eso enoga eno dunu da dia disa webe amo hame nabimu.

14 Dunu eno da dima mihanai galea, defea, udigili iasu liligi amo wamowane ema ima. Amasea, e da ea hou bu olofomu.

15 Dunu da moloidafa fofada:su hou hamosea, noga:i dunu da hahawane ba:sa. Be wadela:i dunu da amo moloidafa fofada:su ba:sea, bagadewane heawini da:i dioiba:le, bu esalumu hihi agoai ba:sa.

16 Nowa dunu da asigi dawa:su moloidafa amo yolesili ahoasea, bogosu da ema doaga:mu galebe.

17 Di da bagade gagui ba:mu hanai galea, osobo bagade liligi noga:i amola ha:i nasu ida:iwane amola waini ida:iwane amo lama:ne, dia muni mae galagama.

18 Wadela:le hamosu dunu da moloidafa dunu ilima se imunusa: dawa:lala. Be ilila: da amo se nabimu.

19 Dunu amola gesa:gesa:i uda ela gilisili esalumu da da:i dioi bagade liligi. Dunu hisu da hafoga:i gibu hame dasu sogega esalumu da defea.

20 Noga:le momodale dawa:su dunu ilia da liligi bagade gaguiwane esala. Be momodale hame dawa:su dunu ilia da muni amola liligi lale, hedolo galagasa.

21 Di da asigidafa hou amola moloidafa hou amo ganodini ahoasea, di da ode bagohame esalumu. Amola eno dunu da dima nodone amola moloidafa hou dima hamomu.

22 Bagade dawa:su dadi gagui bisilua dunu da moilai bai bagade amo gasa bagade dunuga gaga:i, wadela:lesimusa: dawa:. Gasa bagade dunu da ilia moilai gagoi da ili noga:le gagili sali dawa:i galu. Be e da amo wadela:lesisa.

23 Di da mosolasu hame ba:musa: hanai galea, di noga:le dawa:lu sia:ma.

24 Gasa fi dunu da nimi bagade amola hi hou da baligi bagade hi dawa:, amola e da eno dunuma hame asigisa.

25 Hihi dabuli dunu da hawa: hamosu hi-hiba:le, hina: bogomusa: logo fodosa.

26 Hihi dabuli dunu da hi hanai liligi lamusa: fawane dawa:lala. Be moloi dunu da eno dunuma liligi bagadewane iaha.

27 Wadela:i dunu da gobelesalasu Godema iasea, Hina Gode da amo higasa. Be ilia da wadela:i hou hamomusa:, Ema iasea, E da baligili bagade higasa.

28 Dunu ilia da ogogosu dunu ea sia: dafawaneyale hame dawa:sa. Be nowa moloi

dunu da noga:le dadawa:lalu sia:sea, amo ea sia:ilia da dafawaneyale dawa:sa.

²⁹ Moloidafa dunu da ilia hamobe ilisu dawa:digisa. Be wadela:i hamosu dunu da hina:hou hi dawa:, amo ogogole sia:sa.

³⁰ Osobo bagade dunu bagohame da osobo bagade asigi dawa:su noga:iwane gala. Be Hina Gode da ilima ha lai galea, amo hou da ili hame fidisa.

³¹ Di da gegemusa:gini, hosi amola gegesu liligi momagemu da defea. Be Hina Gode Hi fawane da hasalasu hou iaha.

22

¹ Hou aduna gala. Afae da di da moloi hou hamobeba:le, eno dunu da dima nodosa. Eno da di da bagade gagusu dunu agoai ba:mu. Di da moloi hamobeba:le, eno dunu da dima nodosa, amo logoga masa:ne ilegema.

² Bagade gagui dunu amola hame gagui dunu, ela da hisu hisu. Be hou afadafa da defele. Amo da Hina Gode da ela defele Hi hamoi.

³ Molole dawa:su dunu da mosolasu mabe noga:le ba:sa, amola amo fisima:ne noga:le gagagulasa. Be noga:le hame dawa:su dunu da mosolasu amo ganodini ahoa, amola fa:no e da bagade gogosiane da:i diosa.

⁴ Hina Godema nabasu hou hamoma, amola gasa fi hou mae hamoma. Amasea, di da bagade gaguiwane ba:mu, dunu eno da dima nodomu, amola di da ode bagohame esalumu.

⁵ Wadela:i hamosu dunu da esalusu logoga ahoasea, sani bagohame ba:sa. Di da dia esalusu

amoma asigi galea, amo saniga dasa:besa:le, segasa:ima.

⁶ Dia mano da moloiwane esaloma:ne, ema hou noga:le olelema. Amasea, e da amo hou mae gogolele, ea bogosu amoga doaga:mu.

⁷ Hame gagui dunu da bagade gagui dunu ilia bidi mae lale udigili hawa: hamosu dunu agoai galebe. Nowa dunu da enoma muni bu imunusa: lasea, e da amo muni iasu dunu amo ea udigili hawa: hamosu dunu esala.

⁸ Di da moloi hame hou, hawa: agoane sagasea, se nabasu da sono agoane heda:le, se nabasu da gamibi agoai ba:mu. Amola amo sagai da hame dialumu.

⁹ Di da mae hihini, dia ha:i manu mogili hame gagui dunuma iasea, di da hahawane ba:mu.

¹⁰ Dilia gasa fi dunu sefasima. Amasea, dilia da sia:ga gegesu amola dunu eno ilia dio amoma lasagole sia:su, amo bu hame ba:mu.

¹¹ Nowa da hadigi ida:iwane asigi dawa:su amo hanai galea, amola asigidafa sia: hanai galea, amo dunuma hina bagade da dogolegemu.

¹² Hina Gode da dafawane sia: momagele legesa. Be E da ogogosu dunu ilia sia: wadela:lesisa.

¹³ Hihi dabuli dunu e da eso huluane diasu ganodini fawane esala. E da amane sia:sa, “Na da gadili ahoasea, laione wa:me da na medole legemu galebe!”

¹⁴ Inia uda adole lasu hou da sani agoane diala. Hina Gode da wadela:i hou hamosu dunu ilima ougi bagade gala, amola agoai dunu da amo saniga hedolo sa:imu.

15 Mano huluane da dawa: hamedene, udigili hou hamonana. Be ili fada:i dawa:ma:ne fasea da ilia hou bu hahamomu.

16 Dia udigili iasu amo bagade gagui dunuma iasea, o di bagade gaguma:ne hame gagui dunu ilia liligi lasea, amola ilima banenesisia, di amola da fa:no hame gagui dunu agoai ba:mu.

Sia: Dadawa:lu Sia:su 30 agoane gala

17 Nabima! Amasea, na da bagade dawa:su dunu ilia olelebe amo dima olelemu. Ili olelebe amo noga:le hogoi helema.

18 Amola di da amo olelebe noga:le dawa:sea, amola eno dunuma olelemusa: dawa:sea, di da hahawane ba:mu.

19 Na da amo olelebe wali dima olelemu. Bai di noga:le nabalua, Hina Gode dafawaneyale dawa:mu, amo na da hanai galebe.

20 Na da dima olelema:ne, sia:30 agoane dedei dagoi. Amo sia: ganodini dawa:ma:ne sia:, sisasu sia: amola fada:i sia: da dedei dagoi.

21 Amo sia: da dima dafawanedafa hou olelemu. Amasea, di da enoga dafawane hou hogoi helema:ne asunasisia, di da amo ea bai bu gaguli misunu.

Sia: No 1

22 Hame gagui dunu da gasa hameba:le, ilia hou mae banenesima. Amola asaboi gasa hame dunu ilima fofada:sea, ilia hou mae banenesima.

23 Bai Hina Gode da ili fidima:ne ilimagale fofada:mu. Amola nowa dunu da amo asaboi hame gagui dunu ilima beda:ma:ne medole legemusa: sia:sea, Hina Gode da amo dunu beda:ma:ne medole legemusa: sia:mu.

Sia: No 2

²⁴ Dilia gasa fi nimi bagade dunu amo maedafa dogolegema.

²⁵ Di da amaiwane hou lasa:besa:le amola dia hou bu afadenemu hamedeiwane ba:sa:besa:le amo maedafa dogolegema.

Sia: No 3

²⁶ Dunu eno da liligi lale bidi mae iawane fa:no imunusa: mae sia:ma

²⁷ Di da fa:no amo dabe imunusa: mae sia:ma hamedei ba:sea, se nabimu. Amola ilia dia liligi huluane amola dia diaheda:su amolawane, amo dabeyale lamu.

Sia: No 4

²⁸ Musa: fi dunu ilia soge alalo ilegesu, amo maedafa gua:ma.

Sia: No 5

²⁹ Nowa dunu da noga:idafa hawa: hamosu hamosea, e da dunu oda bagohame ilia hou baligisa. Amola e da hina bagade dunu ilima gilisimu defele ba:sa.

23*Sia: No 6*

¹ Di da mimogo dunu ali gilisili ha:i nasea, amo esega noga:le dawa:ma.

² Di da ha:i manu bagade manusa: dawa:sea, di ha:i buludili mae moma.

³ E da dia hou ogogole adoba:sa:besa:le, mae uasuli moma.

Sia: No 7

⁴ Di da noga:le molole dawa:ma. Di da liligi bagade gagumu hanaiba:le hawa: hamonana, dia gasa gufia:ne gala:mu da defea hame.

⁵ Dia muni amo ea ebelebe da hedolodafa si abo gelebe agoai ba:sa. Amola amo da buhiba ea ougia hinabo aligili wa:leahoabe agoai.

Sia: No 8

⁶ Di da gegenane uasuli nasu dunu amo ea ha:i manu ida:iwane mae uasuli moma.

⁷ Amo gegenane uasuli nasu dunu da eso huluane amo ha:i manu ea bidi bagadega lai amo dawa:lala. E da aowalale amane sia:sa, "Defea! Bu bagade ha:i amola waini moma!" Be e da ogogole sia:sa. Ea houdafa da ea asigi dawa:su defele gala.

⁸ Di da dia mai liligi amo bu isole fasimu. Amola dia ema dabuagado ofa:su sia: da ogogole ofa:su sia: udigili ha:digi agoai ba:mu.

Sia: No 9

⁹ Di gagaoui dunuma moloi dawa:su sia: amo mae sia:ma. E da dia sia: ida:iwane dawa:mu da hamedei galebe.

Sia: No 10

¹⁰ Musa: soge alalo legei amo maedafa gua:ma. Amola guluba: mano ilia soge amo mae wamolama.

¹¹ Bai Hina Gode da ilima gasa bagade Gaga:su dunu esala. E da ilimagale, dima fofada:mu.

Sia: No 11

¹² Dia olelesu dunu amo ea olelebe hamugini nabima amola noga:le hamoma.

Sia: No 12

¹³ Dia mano da wadela:le hamosea, ema hedolo se ima. Dawa:ma:ne fasea, amo mano da hame bogomu.

¹⁴ Be amo dawa:ma:ne fasu da ea esalusu gaga:mu.

Sia: No 13

¹⁵ Nagofe! Di da dawa: ida:iwane lasea, na da hahawane bagade ba:mu.

¹⁶ Di da dawa:su ida:iwane sia: sia:sea, na da dima nodone dawa:mu.

Sia: No 14

¹⁷ Wadela:i hamosu dunu ilia hamobe amoga hamomusa:, mae mudale hanama. Be eso huluane Hina Godema nodone dawa:ma.

¹⁸ Amaiwane hamosea, di da hahawane esalumu.

Sia: No 15

¹⁹ Nagofe! Nabima! Molole dawa:ma amola dia esalusu noga:le ouligima.

²⁰ Di da adini bagade nasu dunu amola ha:i fufuluba nasu dunu ilima mae gilisima.

²¹ Feloai dunu amola ha:i fufuluba nasu dunu da hedolo liligi hame gagui dunu agoai ba:mu. Dia da ha:i nasu amola golasu amo fawane hamosea, di da gagadelai abula amo fawane ga:i ba:mu.

Sia: No 16

²² Nagofe! Dia ada ea sia: noga:le nabima! E da di hame hamoi ganiaba, di da hame esalala:loba. Dia ame da da:i hamosea, e da di noga:le ouligiba:le, ema nodoma.

²³ Moloidafa hou, olelesu, molole dawa:su amola asigi dawa:su ida:iwane gala. Amo liligi

bidiga lamu da defea. Be lai dagoiba:le, eno dunuma mae alofele lama. Bai amo liligi lasu defei da gadodafa.

²⁴ Dunu moloidafa ea ada da hahawane bagade. Dia gofe da molole dawa:su hou lai galea, di da ema nodone dawa:mu da defea.

²⁵ Nagofe! Dia ada amola ame da dia hou nodone ba:ma:ne, hou moloiwane hamoma. Dia ame hahawane ba:ma:ne hamoma.

Sia: No 17

²⁶ Nagofe! Hamugini noga:le nabima. Na esalebe defele, dia esaloma.

²⁷ Uda hina: da:i bidi lasu amola eno wadela:i hamosu uda da bogosu sani agoai gala.

²⁸ Ilia da wamolasu dunu agoane di wadela:lesimusa: desega lela. Ilia agoane hamobeba:le, dunu bagohame da ilia udama baligi fa:sa.

Sia: No 18

²⁹⁻³⁰ Nowa dunu da waini hano bagade nasea amola gaheabolo adini hogoi helesea, e da bagade da:i diosa amola mosolasu hamosa, amola eso huluane egasa. Ea si da maga:me gasagala:i amola ea da:i da udigili fofonomane gagai.

³¹ Waini hano da ulasuyei amola faigelei gelabo ganodini bubunuma heda:sa amola noga:le da:gisa. Be dafama:ne adoba:sa:besa:le, waini hano manusa: mae magesa:ima.

³² Waini hano nalu, diahabe, wa:legadole, di da saya:bega gasomai agoai ba:mu.

³³ Dia da:i da felowai agoai ba:le, noga:le dawa:le sia:mu gogolei ba:mu.

³⁴ Di da dusagai ganodini fila heda:le ahoasea da dia hagomo sasaleabe, amo agoai ba:mu.

³⁵ Di da agoane sia:mu, “Na da enoga fabela:? Be amo na da gogolei. Abuliba:le na da noga:le hame nedigisa. Na da adini eno manu galebe.”

24

Sia:No 19

¹ Wadela:i hamobe dunu amo mae mudale ba:ma! Amola amo dunu amo bisili mae dogolegema.

² Iliā asigi dawa:su ganodini da mosolamusa: fawane dawa:lala. Amola eso huluane ilia lafidili esega dunu eno amo se nabima:ne sia:daha.

Sia: No 20

³ Sosogo fi ilia hou noga:le dadawa:le fifilasū da igi bai magufu fa:i noga:i agoai gala.

⁴ Diasu da amo da:iya gagui amo ea sesei huluane da fedege agoane, dawa:su noga:idafa amola liligi ida:iwane gala, amoga nabai gala.

Sia: No 21

⁵ Noga:le dadawa:su hou da da:i hodo gasa hou baligisa.

⁶ Amasea, gegena masunusa: gala, hidadea iligelalu masa. Amola fada:i sia: noga:le ha:ini nabalū ahoasea, dilia da ha lai ilima osa:la heda:mu agoai ba:mu.

Sia: No 22

⁷ Gagaoui dunu da dadawa:su sia: fada:ne hame dawa:. Dawa:su dunu da fada:i sia: bagade

sia: dasea, gagaoui dunu da amo sia: fidili mae sia:ne, ouiya:le esala.

Sia: No 23

⁸ Di da eso huluane wadela:i hou hamomusa: ilegesea, dunu eno ilia da di da mosolasu hamosu dunu amane dawa:mu.

⁹ Gagaoui dunu da wadela:i ilegemusa: fawane dawa:lala. Dunu mogili da dunu eno ilima gasa fili higasu hou hamosa. Dunu huluane da amaiwane dunuma higasa.

Sia: No 24

¹⁰ Se nabasu bagade doaga:sea, di da gasa hame agoane hamosea, gogayeidafa dunu agoane ba:mu.

Sia: No 25

¹¹ Fofada:su dunu da wadela:i hame hamosu dunu amo giadofale medole legemusa: dawa:sea, defea, mae ha:aligima. Amo dunu hedolo gaga:ma.

¹² Amo hou da dia liligi hame agoane mae sia:ma. Bai Gode da dia hou dawa:, amola dia hamobe E da adoba:lala. Amola E da dia hamoi defele dima bidi imunu.

Sia: No 26

¹³ Nagofe! Di agime hano amo moma. Amo da dia gona:suga leba:le ba:sea, hedaiwane ba:sa.

¹⁴ Amo defele, molole dawa:su sia: da dia da:i hodo amola asigi dawa:su obenasa. Di da molole dawa:su lasea, hahawane esalumu.

Sia: No 27

¹⁵ Wadela:le hamosu dunu da moloidafa dunu amo ea liligi amola ea diasu wamolamusa: ilegela. Be di da agoane mae ilegema.

¹⁶ Moloidafa dunu da dafasea, e da hedolo bu sinidigisa. Be se nabasu da wadela:i hamosu dunu ilima doaga:sea, e da wadela:lesi dagoi ba:mu.

Sia: No 28

¹⁷ Se nabasu bagade da dia ha lai dunuma doaga:sea, mae nodoma. E da dafasea, hahawane mae ba:ma.

¹⁸ Dia ha lai dunu da se nababeba:le, di da nodosea, Hina Gode da amo hou higa:i hodosa. Amasea, e da dia ha lai ema se iasu hame ima:bela:?

Sia: No 29

¹⁹ Wadela:le hamosu dunu ilia hamobeba:le, mae da:i dioma. Amola, ilia wadela:i hou hamobeba:le, liligi bagade lasea, mae mudama.

²⁰ Bai ilia da hame fifi ahoanumu. Fa:no misunu hahawane hou da ilima hame doaga:mu.

Sia: No 30

²¹ Nagofe! Hina Godema beda:ne nodoma. Amola osobo bagade hina bagade amoma nabasu hou hamoma. Nowa dunu da Hina Gode o hina bagade ilima odoga:sea, ilima mae gilisima.

²² Agoane odoga:su dunu ilia da hedolodafa dafasu dawa:. Gode amola osobo bagade hina bagade dunu da ilima se imunusa: dawa:.

Molole Dawa:su Sia: Eno

²³ Molole dawa:su dunu da amo eno sia:su sia:i. 'Fofada:su dunu da dunu aduna elama

fofa:da:sea, e da dunu afamagamu da defea hame.'

²⁴ E da wadela:le hamosu dunu da moloidafa sia:sea, dunu huluane da e aligima:ne gagabumu amola e higamu.

²⁵ Be fofada:su dunu da wadela:le hamosu dunu ilima se iasea, e da hahawane ba:mu amola eno dunu da ema nodomu.

²⁶ Nowa dunu da moloidafa adole iasea, amo da eno dunuma dogeleidafa hou agoai.

²⁷ Dia diasu gaguli, fifi lamusa: dawa:sea, hidadea ifa abalegele, ha:i manu heda:sea, dia manu defele ba:sea, dia diasu gaguli, fifi laloma.

²⁸ Dia da udigili eno dunuma mae fofada:ma. Amola bai hamedei hou amola ema ogogolewane mae fofada:ma.

²⁹ Amola di amane mae sia:ma, "Na da e nama hamoi defele ema hamomu. Na da dabemu," amane mae sia:ma.

³⁰ Na da hihi dabuli gagaoui dunu amo ea waini efe sagai amodili asi.

³¹ Amo ganodini, aya: gaga:nomei amola gisi heda:i bagade bai. Amola igiga gagoi amo da mugululi sa:i dagoi ba:i.

³² Amo na da ba:lalu, amola na da bu dawa:i, amola amo ea bai dawa:i dagoi.

³³ *Bai di helefilu golamu da defea. Dia lobo sogoba:digili fa:bihadi golama.

³⁴ Be di da golai dialoba, wamolasu dunu da doagala:be defele, hame gagui hou da dima doaga:mu.

* 24:33: Malasu 6:10-11

25

Soloumone Ea Malasu sia: Eno

¹ Soloumone ea malasu meloa dedei eno da goe. Yuda soge hina bagade Hesigaia, amo ea sia: dedesu dunu ilia da bu dedei.

² Gode da hou oda wamolegebeba:le, ninia da Ema nodone dawa:sa. Be hina bagade da hou huluane mae wamolegele ninima olelebeba:le fawane, ilima nodone dawa:sa.

³ Hina bagade dunu ea dawa:su da ninia dawa:mu hamedeidafa. Be ea dawa:su da gadodafa amola hano wayabo lugudu gududafa agoai gala.

⁴ Dilia da silifa amoga nigima: dialebe amo dodofele fasisia, noga:le momadobe dunu ea liligi amo noga:le nina: hahamonesisu dawa:.

⁵ Wadela:i fada:i sia:su dunu da hina bagade ea hou wadela:sa. Be amo dunu fadegale fasisia, hina bagade da ea fi noga:le ouligimu.

⁶ *Di da hina bagade amo ba:la masea, di da asabole fonoboi dunu agoai ba:mu da defea. Di da mimogo gasa bagade ba:ma:ne mae ogogoma.

⁷ Dunu ilia da di fa:no aligi sogebi fisili, bisili aligi sogebi amoga heda:ma:ne sia:mu da defea. Be ilia dima bisili aligi sogebi amo fisili, gudu sa:ili, fa:no aligi sogebi masa:ne sia:sea, di da gogosiamu.

⁸ Di da dia ba:i liligi amo hedolowane mae fofada:ma. Amola dunu enoga dia sia: gufuli salasea, dia da adi hamoma:bela:?

⁹ Dia na:iyado alia da:i dioi amo sia: dasea, alisudafa olofole ado sa:ima. Amola amo sia:

* 25:6: Luge 14:8-10

dunu enoma mae adole ima. ¹⁰ Di da amo sia: hame wamolegesea, dunu eno huluane da dawa:digili, sia: da bagade heda:mu amola di da sia: ouligisu hou hame dawa: ilia dawa:mu. Amasea, di da mae fisili, gogosiane esalumu.

¹¹ Dawa:su noga:i amo eno dunuma dawa:ma:ne olelesea, amo da gouli dededei amo silifa bai amoma madelagilisi agoane gala.

¹² Noga:le dawa:su dunu da nabimusa: hanai dunu amoma sisane sia:sea, amo hou da noga:idafaba:le, gegagulu gouliga hahamoi amo baligisa.

¹³ Asunasisu dunu da sia: noga:le alofele iasu dunu ea hou amo hano nanu anegagi hisi agoai ba:sa.

¹⁴ Nowa dunu da udigili liligi imunusa: sia:sea be hame iasea, e da fo amola mobi gilisili mabe agoai, be gibu da dabe hame ba:sa.

¹⁵ Di da noga:le gebe dadawa:le sia:sea, dunu da musa: gelalu, ilia hou bu afadenene, bu dafawaneyale dawa:mu. Hina bagade dunu amolawane da dia sia: dafawaneyale dawa:mu.

¹⁶ Di da agime ea hano dosogele mae moma. Be di da dosogele nasea, di da isomu.

¹⁷ Dia na:iyado ema fofoya sofe mae afufuma. Agoane hamosea, dia na:iyado da dia momafubi ba:i helesea, dima higamu.

¹⁸ Gasulusu sia: da gegesu gobihei bagade amola gigi amola dadi agesoi defele medosu liligi agoai ba:sa.

¹⁹ Didili hame hamosu dunu da se nabasu doaga:sea, e da dunu eno noga:le hame fidisa. Be di da didili hame hamosu dunu da di

noga:le fidimu amo dafawaneyale dawa:sea, amo da bese wagoi amoga ha:i nabe amola emo gasuga:igi amoga ahoabe agoai ba:sa.

²⁰ Di da da:i dioi nabasu dunu ema gesami hea:le gala:sea, e da se nabimu. Di da asugi esala lalu houlalebe dunu ema anegagi esoga ea abula gisa:le, o dunu ea fa:gi da:iya sali legesea, seselebe, amo hou defele ba:sa.

²¹ †Dia ha lai dunu da ha:i galea, ha:i manu ima. Amola e hano hanai galea, hano moma:ne ema dili ima.

²² Amasea, e da da:i dia:ne gogosiamu. Amola Hina Gode da dima bidi imunu.

²³ Baligidu sia:su da foga gibu mini mabe agoai, ougi hou gaguli maha.

²⁴ Dunu e da gesa:gesa:i udala gilisili fimu da gasa bagade. Dunu hisu diasu dabua mogoa gado fifi lamu amo ea hou da amo baligisa.

²⁵ Sia: ida:iwane gala soge sedaga ganini maha da mage hafoga:iba:le hano nanu anegagi hisi agoai ba:sa.

²⁶ Moloidafa dunu da dafane, wadela:i hamosu dunu ilia sia: nabasea, amo hou da gu hano ubagei amola hano nasu ulidou ganodini hai amo agoai ba:sa.

²⁷ Agime hano dosogele nasea, di da dia hou wadela:lesimu. Amola di da dunu enoga dia hou ofa:ma:ne hogoi helesea, amo da dia hou wadela:lesimu.

²⁸ Dia mihanasu hou gumimusa: hame dawa:sea, di da gasa hame moilai bai bagade amo ea gagoi da mugululi sa:i agoai ba:sa.

† 25:21: Louma 12:20

26

¹ Ha:i manu gamibi galu, gibu bagade da noga:i hame ba:sa. Mugi oubiga, mugene su ba:mu amola da noga:i hame ba:sa. Amo defele, gagaoui dunuma nodomu da noga:i hame ba:sa.

² Di da moloidafa hou fawane hamonanea, dunu eno da di bai hame gala aligima:ne gagabusia, di da se hame nabimu. Amo gagabusu da sio gudu mae sa:ili, gadomusu hagili lalebe agoai.

³ Di da hosi amoma dawa:ma:ne fegasuga fasa. Dougi da noga:le masa:ne, di da efe bobagele lafiga gula misisa. Amola gagaoui dunu noga:le dawa:ma:ne, famu da defea.

⁴ Di da gagaoui dunu ea udigili adole ba:su sia:, amoma bu adole iasea, di amola da gagaoui dunu agoai ba:mu.

⁵ Di da gagaoui dunu ea udigili adole ba:su sia: amoma ea sia:be defele selefane sia:mu da defea. Amasea, gagaoui dunu da hi da noga:i dadawa:su hame dawa:mu.

⁶ Di da gagaoui dunu amo ea eno dunuma sia:ne iasu logo doasisia, di da fedege agoane dia emo hedofale fasibi defele hamosa. Amola mosolasu da dima doaga:musa: manebe agoai ba:mu.

⁷ Emo afoi dunu da ea emoga masunu gogolei. Amo defele, gagaoui dunu da malasusia: ea bai olemusa: hamedafa dawa:.

⁸ Gagaoui dunuma nodone mae sia:ma. Amo hou da dia ga:muga: dadi damana gele la:gimu defele ba:sa.

⁹ Gagaoui dunu da malasusia: sia:ne iasea, e da adini feloai dunu, e da aya: gaga:nomeiga ea loba soi, hi duga:lalebe agoai ba:sa.

10 Hawa: hamoma:ne iasu dunu da mae dawa:le udigili gagaoui dunuma hawa: hamosu iasea, e da dunu huluane ilima se iaha.

11 *Gagaoui dunu da musa: hou yolesili, amo bu hamosea, amo hou da wa:mega hi isoi amo bu hi nabe defele hamosa.

12 Nowa dunu gasa fili hina: hou da bagade hi dadawa:suyale dawa:sea, ea hou da hamedei liligi agoai. Gagaouidafa dunu ea hou da amai-wane dunu ea hou baligisa.

13 Hihi dabuli dunu da abuliba:le ea diasu fisili, soge hame ahoabela:? E da laione wa:me, ea gasonasa:besa:le hame ahoasa:bela:?

14 Hihi dabuli dunu da ea diaheda:su fafai amo da:iya dedenegisa diala. Ea golabe hou da logo ga:su doagale, ga:sili, doagale ga:sibi agoai gala.

15 Dunu mogili da hihi dabuliba:le, ilia ha:i manu loboga lale manu higasa.

16 Hihi dabuli dunu da ea dawa:su hou da molole dawa:su dunu fesuale gala, amo ilia hou hi dawa:su hou amo baligiyale hi dawa:sa.

17 Sia:ga gegesu amo da dia liligi hame, amoga gilisia, da logoga ahoana, wa:me gega gagubi defele ba:sa.

18 - 19 Nowa dunu da eno dunuma ogogole sia:sea, amola fa:no amo ogogoi da ousa sia: fawane sia:sa, amo dunu da doula ahoasu dunu amo da dunu medoma:ne gala:su liligi gaguli lalebe agoai.

20 Lalu habei hamedesea, lalu da usisa. Amola baligiduli sia:su hame galea, sia:ga gegesu hame ba:mu.

* 26:11: 2 Bida 2:22

²¹ Genosu amola lalu daba: galea, lalu da nesa. Mosolasu hamosu dunu da sia:ga gegesu wili gala:sa.

²² Dunu bagohame da baligidi sia: sia:dasu bagade hana:iba:le, hahawane nodone da:gisa.

²³ Obebenama:ne ogogosu sia: da noga:i dabuagado ela:mei wadela:i osoboga hamoi ofodo amo damana ulasi agoai ba:sa.

²⁴ Dabua obenane hawa: hamosu dunu da dunu enoma higasa. Be e da eno dunuma dabua hahaiyafuli sia:beba:le, ea higasu hou wamolegesa.

²⁵ Ea sia: da noga:i naba, be amo dafawaneyale mae dawa:ma. Bai ea dogo da dunu enoma mihanai hou, amoga nabai gala.

²⁶ E da ea higasu asigi dawa:su wamolegemusa: dawa:. Be dunu huluane da ea wadela:i hou hamobe ba:sea, ea houdafa ilia dawa:mu.

²⁷ Dunu da eno dunu sa:ima:ne sanisia, ilila: saniga ilila: sa:imu. Dunu ili banenesima:ne osobo agele sala, bu ilila: da amoga banenesi dagoi ba:mu.

²⁸ Nowa dunu da eno dunuma higasea, e da amo dunu wadela:lesima:ne ogogole sia:sa. Obe-nama:ne ogogosu sia: da eno dunu wadela:lesisa.

27

¹ *Aya hamomu hou amo mae gaguia gadole hidale ilegema. Be di da fa:no misunu hou hame dawa:.

* 27:1: Ya:mese 4:13-16

² Eno dunu amola degabo ba:i dunu da dima nodone ofa:mu da defea. Be di da dina: maedafa ofa:ma.

³ Igi amola boso amola da dioi bagade. Be gagaoui dunu ea mosolasu hamoi da amo dioi baligisa.

⁴ Udigili mi hanai hou da dodona:gi amola dunu eno wadela:lesisa. Be mudasu hou da dunu eno baligili wadela:lesisa.

⁵ Di da dunu eno ea hou afadenema:ne gagable sia:musa: dawa:sea, mae wamolegele, hima odagia sia:mu da defea. Agoane hame hamosea, di da ema hame asigisa e da dawa:mu.

⁶ Dia dogolegei da di fidima:ne, dima odagia sia:sea, se iaha. Be dima ha lai dunu da dima nonogole, asigiwane sia:sea, dawa:ma:i!

⁷ Di da ha:i mai amo sadisia da agime hano hedai ha:i manu higasa. Be di da ha:i bagadedafa ba:sea, ha:i manu gamogai da hedai ba:sa.

⁸ Dunu hina: fifilasu yolesili udigili lalebe ea hou da sio ea musugai amo da:iya mae diaheda:le, fisili asi agoai gala.

⁹ Susuligi amola gabusiga:na manoma ulasea da dia da:i noga:le hisisa. Be dima bidi hamosu doaga:sea, dia asigi dawa:su noga:i da dafane goudane fofonoboi agoai ba:sa.

¹⁰ Dia dogolegei amola dia ada ea dogolegei dunu amo mae goglema. Mosolasu da dima doaga:sea, dia oladafa amo ea fidima:ne mae adole ba:ma. Be dia na:iyado, di gadenene esalebe, amo ea da di noga:le fidimu. Be dia oladafa da badiliadafaba:le, di noga:le hame fidimu.

11 Na mano, dawa:su noga:i lama! Amasea, na da hahawane ba:mu. Amola dunu eno da nama gadele sia:sea, na da ilima adole imunusa: dawa:mu.

12 Noga:le molole dawa:su dunu ilia da bidi doaga:su manebe hedolo ba:sa, amola gaga:sa. Be noga:le hame dawa:su dunu da amo bidi doaga:su amo noga:le hame ba:beba:le, amodili ahoa. Amola fa:no e da bu da:i dione dawa:sa.

13 Degabo ba:i dunu da liligi bidi lale, bidi mae iawane fa:no imunu sia:sea, be eno dunu da amo dunu ea fa:no imunu bidi, amo hi da wali imunu sia:sea, e da gagoule agoane hamosa. Amola degabo ba:i dunu da bidi bu hame iasea, bidi iasu dunu da gagaoui dunu amo ea soje lamu da defea.

14 Di da dia dogolegei amo hahabe golai dialebe amo nedigima:ne ha:giniwane halaga:la:sea, e da fofogadigili se nabimu. Amo hou da ema gagabusu aligima:ne agoai ba:sa.

15 Uda gesa:gesa:i ea hou da gibu dasea dadadibi agoai ba:sa.

16 Di da gesa:gesa:i uda ea hou habodane ouiya:ma:ne sia:ma:bela:? Dia loboga fo mabe gagumusa: dawa:bela:? Dia loboga susuligi usuna gagumusa: dawa:bela:?

17 Ouli aduna ele degenana mebe agoai gala. Amo defele, dunu aduna da gilisili sia: dasea, ela galu dawa: lasa.

18 Figi ifa noga:le ouligisia, di da figi fage manu galebe. Hawa: hamosu dunu da ea hina dunu noga:le ouligisia, hina dunu da e nodone ouligimu.

¹⁹ Di da hanoa gudu ba:le gudusia, dina: baba ba:sa. Amola dia dogo ba:sea, dia asigi dawa:su houdafa ba:sa.

²⁰ Bogosu soqe da hamedafa nabamu. Amaiwane, osobo bagade dunu da liligi hanai gala. Amola sadimu hame dawa:.

²¹ Dunu da gouli amola silifa amola laluga gogobebe adoba:sa.

Amo defele, dunu ilia da eno dunu ea hou adoba:sa.

²² Di da gagaoui dunu fanana, fanana, e bogomu gadenesea fawane fisisa, be ea gagaoui hou fadegale fasimu hamedei agoane ba:mu.

²³ Dia sibi amola bulamagau noga:le dawa:le ouligima.

²⁴ Bai liligi gagui hou da ebelemu. Amola fifi asi gala huluane da dagomusa: dawa:la.

²⁵ Di da bulamagau ha:i manu gisi bugi amo huluane none dagosea, eno gisi da heda:sea, gisi amo da agolo la:idi gala nosa.

²⁶ Di da sibi ilia hinaboga, abula amunimu amola goudi bidi lale, muni lai amoga soqe eno bidi lamu.

²⁷ Amola goudi eno hame bidi lai lelebe, amoga di da dodo maga:me dia sosogo fi amola dia hawa: hamosu a:fini huluane defele moma:ne dimusa: dawa:mu.

28

¹ Wadela:i hamosu dunu da dunu eno ili hame sefasibi amomane hobeasa. Be moloidafa dunu da laione wa:me agoane hame beda:sa.

² Fifi asi gala da wadela:le hamosea, ilia hina bagade da mae aligili hedolo afafadenesa. Be

molole dawa:su hina bagade da fifi asi gala noga:le ouligisia, ilia da gasalawane esalumu.

³ Gibu da foga oule masea, ha:i manu sagai da muagia:sa. Amo defele, nimi bagade ouligisu dunu da hame gagui dunu wadela:sa.

⁴ Di da sema nabawane hame hamosea, di da wadela:le hamosu dunu amolalimagale hamosa. Be di da noga:le nabasea, di da amolalima hame gasa.

⁵ Wadela:le hamosu dunu da moloidafa fofada:su hou hame dawa:. Be nowa da Hina Godema nodone sia:ne gadosea, da amo hou noga:le dawa:.

⁶ Di da liligi hame gaguiwane, be moloidafa hou hamonanimu da defea. Be bagade gaguiwane, be moloi hame hamosa esalumu da defea hame.

⁷ Goi ayeligi da sema noga:le nabasea da bagade dawa:su dunu agoai esala. Be dunu da wiwili gala:su dunu ilima gilisia, da ea edama gogosiasu iaha.

⁸ Dia da muni molole hame lasea, o dabua baligili legebeba:le, bagade gagui ba:sea, fa:no dia muni huluane da fisi dagoi ba:mu. Haeafui dunu da amo muni lale, hame gagui dunuma imunu.

⁹ Di da Gode Ea sema higasea, Gode da dia sia:ne gadosu nabimu amola higamu.

¹⁰ Di da moloidafa dunuma ogogobeba:le, e da wadela:le hamosea, amo da sani agoane. Be di da dina: saniga sa:imu. Be Gode da moloidafa dunuma bidi imunu.

¹¹ Liligi bagade gagui dunu da gasa fili, ili da noga:i dawa:su bagadeyale ilila: dawa:lala. Be

liligi hame gagui molole dawa:su dunu, ilia liligi bagade gagui dunu ilia giadofabe asigi dawa:su hou noga:le dawa:.

¹² Moloidafa dunu da ouligisu hou lasea, dunu huluane da nodone gilisili ha:i naha. Be wadela:le hamosu dunu da ouligisu hou lasea, eno dunu da hobeale wamoalgisa.

¹³ Di da dia wadela:i hamoi amo wamolegesea, di da hahawane hame esalumu. Be dia wadela:i hou amo fofada:ne, sinidigisia, Gode da dima gogolema:ne olofomu.

¹⁴ Eso huluane Hina Godema nabasu hou hamosea, di da hahawane ba:mu. Be di da hihini gasa fili hamosea, dia hou da wadela:lesi dagoi ba:mu.

¹⁵ Wadela:le hamosu ouligisu dunu da nimi bagade gesenenanebe laione wa:me o gogoli ahoanebe 'bea' agoane. Agoaiwane dunu da dunu fi ouligisia, hame gagui dunu da gasa hameba:le, se nabala.

¹⁶ Ouligisu dunu da dawa:su noga:i hame galea, e da ea fi ilima gasa fili, nimi bagadewane ouligimu. Be moloidafa ouligisu dunu da ode bagohame ea fi ouligimu.

¹⁷ Nowa dunu da fane legesu hou hamosea, e da fedege agoane hina: bogoi uli dogosa. Amaiba:le, amo logo di mae hedofama.

¹⁸ Di da moloidafa hou hamosea, dia esalusu da gaga:i dagoi ba:mu. Be di da hou moloi hame hamosea, hedolo dafamu.

¹⁹ Dogolole bugili nasu dunu da ha:i manu gilisi ba:sa. Be dunu da mae hawa: hamone, udigili esalea, ha: bagade ba:mu.

²⁰ Moloidafa dunu da hahawane ganumu. Be nowa da hedolodafa bagade gaguiwane esalomusa: dawa:sea da se dabe iasu ba:mu.

²¹ Afamagasu hou da wadela:idafa. Be wadela:i fofada:su dunu da hano suligisu lasea, hedolowane afamagasa.

²² Uasu dunu da hedolowane liligi bagade lamusa: dawa:beba:le, e da fa:no liligi hame gaguiwane esalumu amo hi hame dawa:sa.

²³ Mae wamolegele, hima hou hahamoma:ne gagabole odagia sia:mu da defea. Agoane hame hamosea, di da ema hame asigisa. E da se lamu be fa:no amo sia: da dabua hahaeafuli sia: baligisa dawa:mu.

²⁴ Nowa dunu da ea ada amola ame amo elea liligi wamolasea, amo ea hou da gugunufinisisu dunu ea hou defele gala.

²⁵ Uasu hou hamosea, fa:no bidi doaga:mu. Be di da Hina Godema dafawaneyale dawa:mu da defea.

²⁶ Di da dia hanai amoga fawane fa:no bobogesea, amo da gagaoui hou agoai galebe. Be noga:le dawa:su dunu ilia olelesuma fa:no bobogesea, di da gaga:i ba:mu.

²⁷ Dia liligi amo hame gagui dunu iligili iasea, di da eso huluane dia esaloma:ne lamu liligi defele ganabe ba:mu. Be di da hame gagui dunu, ilima hame asigi agoai lalea, dunu bagohame ilia da di gagabui aligima:ne sia:mu.

²⁸ Wadela:le hamosu dunu da ouligisu hou lasea, ea fi dunu da ilia wamo aligisu soqe hame yolesisa. Be wadela:le ouligisu dunu da dafasea, moloidafa dunu da ilia fi bu ouligimu.

29

¹ Dunu da dima dawa:ma:ne gagabole sia:sea, di da eso huluane ilia sia: hihini amola hame nabasea, eso enoga di da dafane, bu wa:legadomu gogolemu.

² Moloidafa ouligisu dunu amo ea fi dunu da noga:le hahawane esala. Be mloi hame ouligisu dunu amo ea fi dunu da gayane, da:i dione esala.

³ Nowa dunu e da Bagade Dawa:su Hou hogoi helese, ea ada da ema hahawane amola nodoi ganumu. Be nowa dunu da sasagesu uda ema muni bagade galagasea da gagaoui bagade agoai.

⁴ Hina bagade da moloidafa hou hanai galea, ea fifi asi gala da gasa bagade dialumu. Be hina bagade da muni hanai fawane galea, e da ea fi dunu wadela:lesimu.

⁵ Di da dia dogolegei ilima dabua hahaeafusia, di da dina: sa:ima:ne sanisa.

⁶ Wadela:le hamosu dunu ilia hou da ilila: sa:ima:ne sani agoai gala. Be molole hamosu dunu da hahawane halegale lala.

⁷ Noga:i dunu da hame gagui dunu amola dunu huluane defele ba:sa. Be wadela:le hamosu dunu ilia amo hou hame dawa:sa.

⁸ Hina: hou gagua gadosu dunu da moilai bai bagade ilia fi wili gala:musa: hamosa. Be bagade dawa:su dunu da hou bu olofoma:ne hamosa.

⁹ Dadawa:su dunu da gagaoui dunu ema fofada:sea, gagaoui dunu da dodona:gini ofesega:su fawane hamosa.

¹⁰ Fuga:su dunu da molole hamosu dunu higa. Be moloidafa dunu da asabole molole hamosu dunu ilia esalusu gaga:sa.

11 Noga:le hame dawa:su dunu ilia da ilia ougi hou dunu huluane ba:ma:ne olelesa. Be noga:le dawa:su dunu ilia da ilia ougi hou gagulaligisa.

12 Ouligisu dunu da ogogosu sia: amo nabasea, e fidili hawa: hamosu dunu huluane da ogogosu dunu agoai ba:mu.

13 Hame gagui dunu amola ema se iabe banenesisu dunu elea hou da hisu hisu. Be liligi afadafa da defele. Hina Gode da elama si defele i dagoi.

14 Hina bagade da hame gagui dunu noga:le gaga:sea, e da ode bagohame ouligisa ahoanumu.

15 Mano fofonobo huluane dawa:ma:ne mololesisia, amo da ilia hou noga:le fidisa. Be mano da hi hanai hou hamosea, eme da gogosiamu.

16 Wadela:le hamosu dunu da fi dunu ouligisia, wadela:i hou da bagade heda:sa. Be moloidafa dunu da mae bogole amo wadela:i ouligisu dunu ilia dafabe ba:mu.

17 Dia gofe da hou noga:le dawa:ma:ne, ema noga:le dawa:ma:ne se ianu mololesima. Amasea, di da ea hou hamoi noga:iba:le, hame gogosiamu.

18 Fifi asi gala da Godema hame fa:no bobogesea, da udigili gugunufisa. Nowa dunu da Gode Ea sema nabawane fa:no bobogesea da hahawane gala.

19 Di da dia hawa: hamosu dunuma ea hou mololesimusa: sia: fawane sia:sea, e da dia sia: ea gega nabimu, be ea hou hame afadenemu.

20 Gagaoui dunu ea hou da hamedei gala. Be momabone sia:su dunu da mae dawa:le hedolo sia:sea, ea hou da baligili hamedei agoai ba:sa.

²¹ Di da dia hawa: hamosu dunu amoma ea goihadiniganini eso amola fa:no, amo hi hanai liligi huluane ema iasea, e da eso enoga dia liligi huluane ladili dagomu.

²² Hedolo momabone ougisu dunu ilia hamobeba:le, sia:ga gegesu amola bidi hamosu bagade doaga:sa.

²³ Di da gasa fi hou hamosea, fa:no dafamu. Be di da asabole hamosea, eno dunu da dima nodone dawa:mu.

²⁴ Wamolasu dunu ea na:iyado da hihima ha laidafa gala. E da fofada:su dunuma molole sia:sea, ea na:iyado da ema se imunu. Be e da ogogosea, e da Gode Ea se iasu ba:mu.

²⁵ Di da dunu eno ilia dia hou habaila:le dawa:su, di bagade da:i dione dawa:sea da se nabasu liligi agoane. Be di da Hina Godema dafawaneyale dawa:sea, E da di gaga:mu.

²⁶ Dunu huluane da ouligisu dunu ea ilima nodone dawa:ma:ne hanasa. Be Hina Gode Hi fawane da ilima moloidafa hou hamosa.

²⁷ Molole hamosu dunu ilia da wadela:le hamosu dunuma higasa. Amola wadela:le hamosu dunu, ilia da molole hamosu dunuma higasa.

30

A:ige Ea Sia:

¹ Goe da gogolole sia:su A:ige (Ya:ige egefe) da amane sia:i, "Gode da namagai hame! Gode da namagai hame! Na da gasa hame hahani galebe.

² Na da dunu agoai hame. Na da ohe agoai esala. Dunu da dawa:su noga:iwane dialumu da

defea. Be na da agoaiwane dawa:su da hame galebe.

³ Na da bagade dawa:su hamedafa lai amola na da Gode ea hou hamedafa dawa:.

⁴ Nowa da Hebene hou huluane dawa:bela:? Nowa da fo ea loboga gagubala:? Amola nowa da abula gadelaiga hano gadoba:bela:? Amola osobo bagade ea bega: huluane da nowa ea alalo ilegebela:? Amola dia dawa:loba, e da nowala:? Amola e da nowa ea manola:?

⁵ Gode E da Ea moloidafa hou hamomu ilegele sia:i, E da dafawane hamomu. Amola, E da Gaga:sudafa, amola nowa dunu da E hogoi helese, amo dunu da gaga:su ba:mu.

⁶ Gode Ea sia:dafa amoga dia hanai sia: mae gilisima. Di da amane hamosea, E da dima gagabomu, amola eno dunu dawa:ma:ne Gode da di da ogogle olelesu dunu olelemu.”

Eno Malasu Sia:

⁷ Na da Dima adole ba:sa, “Gode! Na da liligi aduna Dima lalalu bogomu da defea.

⁸ Na ogogolalosa:besa:le, na Dia fidima. Na bagade gagui agoai esalosa:besa:le o hamedafa gagui agoai esalosa:besa:le, Dia na fidima. Amaiba:le, ha:i manu na dafawane esaloma:ne lamu liligi defele nama ima.

⁹ Na da Di gogolesa:besa:le, liligi bagadedafa nama mae ima. Amola na da liligi hamedafa gaguiba:le, wamolasa:besa:le amola Dia Dio wadela:sa:besa:le, liligi fonobahadi nama ima.

¹⁰ Di da hawa: hamosu dunu amo ea hou ea hina dunuma baligidu sia: mae sia:ma. Amane hamosea, hawa: hamosu dunu da dima

gagabumu, amola dia hamoi defele, di da se nabimu.

¹¹ Dunu oda ilia da eda se nabima:ne, gagabusa. Amola eme amoma nodone hame asigisa.

¹² Dunu oda ilia da amane dawa:sa, ilisu ilia da moloiwaneyale dawa:sa. Be ilia da ledodafa gala.

¹³ Goe da dunu eno ilia da amane dawa:su, ilia da ili da moloiwaneyale dawa:su. Dafawane! Ili da ilisu noga:iwaneyale dawa:sa.

¹⁴ Amola dunu oda da hame gagui dunu ilima bagadewane ogogosa amola wadela:lesimusa: dawa:sa. Ili da amodili ilia esalusu ba:sa.

¹⁵ Hebe da idiwi aduna gala. Ela da dio afadafa gala, amo 'Nama ima!' Amola liligi biyaduyale amo ilia hanai da hame sadimu.

¹⁶ Amo liligi biyaduyale gala da,

(age) Bogoi uli dogoi da hame sadimu.

(ageyadu) Aligime uda da hame sadimu.

(osoda) Hafoga:i osobo gibu hameba:le da hame sadimu.

(biyadu) Amola lalu haba:domu gogolei amo da hame sadimu.

¹⁷ Nowa da eda amoma lasogole ofesega:sea, o ea eme ea da:i hamoi eso amoga ema higale ba:sea, sia misini ea da:i hodo manu da defea, amola soge buhiba amo ea si duga:mu da defea.

¹⁸ Eno liligi biyaduyale gala amo na dawa:mu gogolei. ¹⁹ Goe da wayalima muagadodafa hagili ahoa. Sania da gele da:iya sugi ahoana. Eno da dusagai hano wayabo amo ganodini masusa: logo hogolala. Dunu amola uda ela lamusa: magedaha.

²⁰ Goe da uda amo da egoama baligi fa:su, amo ea hou da agoaiwane gala. E da inia dunu adole lale, ha:i nanu, ea lafi dagale, amane sia:sa, “Na da wadela:le hame hamoi.”

²¹ Liligi biyaduyale gala da wadela:idafaba:le, fedege agoane, osono bagade da amo liligi biyaduyale gala higasa.

²² (age) Udigili hawa: hamosu dunu e da hina bagade hamosa.

(ageyadu) Gagaousu dunu da ha:i manu bagade nawene sadisa.

²³ (osoda) Wadela:idafa uda amo da gawa fisa.

(biyadu) Hawa: hamosu uda da ea hina uda amo ea sogebi samogene lasa.

²⁴ Osono bagadega da ohe fonobahadidafa biyaduyale gala. Amo ohe amo da baligili bagadedafa dawa:su gala.

²⁵ (age) Gedama! Amo da liligi fonobahadi amola gasa hame. Be amomane ilia da mugi oubiga ha:i manu momagesa.

²⁶ (ageyadu) Amola wasigiba ea hou dawa:ma. E da gasa hame be amomane e da diasu igi adoba gagusa.

²⁷ (osoda) Amola danuba: dawa:ma. Ili da hina hame, amomane ilia da gilisili hagili mogodigili ahoa.

²⁸ (biyadu) Amola goma: fi ilia hou dawa:ma. Amo da liligi fonobahadi amola dia da lobo afaega gagumusa: dawa:. Be ilia da hina bagade ea diasu noga:i amo ganodini esalebe ba:sa.

²⁹ Liligi biyaduyale gala ilia ahoabe hou di ba:sea, noga:iwane ba:sa.

³⁰ Amo liligi biyaduyale gala da

(age) Laione wa:me e da gasa bagade amola ohe enoga e baligimu da hamedei. Amola e da ohe enoba:le hame beda:sa.

³¹ (ageyadu) Goudi

(osoda) Gagala gawali amo ilia da dada:lole ahoa, amola

(biyadu) Hina bagade dunu ilia da ilia dunu fi ilia midadi ahoa.

³² Amola di da gagousu dunu agoai, gasa fi hou hamosea, amola wadela:i hou hamomusa:dawa:sea, yolesima amola dawa:ma.

³³ Amola dia ohe amo ea dodo maga:me biogosea, amo da bu sefe hamomu. Amola dia eno ea mia fasea, heale masunu. Amola dia da nenege degesea, se nabasu da dima doaga:mu.

31

Hina bagade Amoma Fada:i Sia:

¹ Goe da gogolusu sia: amo hina bagade Lemiuete ea:me da ema sia:i,

² “Di da na dogolegei manodafa. Na da Godema sia:ne gadoiba:le, E da di nama i. Na da dima adi adoma:bela:?”

³ Dia gasa huluane dagosa:besa:le, wadela:i uda adole lasu hou maedafa hamoma. Dia muni amoga mae galagama, wadela:i uda adole lasu amoga. Amo wadela:i uda da hina bagade dunu wadela:lesimusa: dawa:.

⁴ Lemiuete! Nabima! Hina bagade dunu da waini (adini) hame manu da defea. Amola ilia waini hame hanamu da defea.

⁵ Be ilia da adini nasea ilia da sema gogolesa amola ilia da hame gagui dunu ilia moloiwane fofada:su hame dawa:sa.

6 Adini da amo dunu bogolalebe ilia liligi, amola nowa dunu da da:i dioi bagade galea amo ilia liligi.

7 Amaiba:le, ilia nawene, hame gagui hou amola da:i dioi hou gogolema:ne manu da defea.

8 Nowa dunu da ha:gi sia:mu gogolei galea, amo fidima:ne ha:gi sia:ma. Gasa hame dunu fidima:ne ouligima!

9 Ili fidili, molole sia:ne fofada:ma. Moloiwane hame gagui amo gaga:ma amola fidima:ne fofada:ma!”

Moloidafa Uda Ea Hou

10 Moloidafa uda lamu da hogoi helele gasa bagade ba:sa. Moloidafa uda ea lasu da igi noga:i muni bagadega lasu amo bagadewane baligisa.

11 Amo uda ea egoa da idua ea hou da moloidafa dafawaneyale dawa:sa. Amola egoa da eso huluane liligi defele gagui dialumu.

12 Amaiwane uda esalea, egoa noga:le fidisa amola egoama da:i diosu hame iaha.

13 E da eso huluane hawa: hamosa esala. E da wulo gobea ha:sa amola abula amuna esala.

14 E da dusagai bagade defele, ha:i manu amo soge sedadega gaguli maha.

15 Agoaiwane uda e da hame hadigia, wa:legadole, ea sosogo fi amogili ha:i manu gobesa, amola ea fidisu a:fini ilima hawa: hamosu hamoma:ne olelesa.

16 Amaiwane uda e da soge ba:lalu bu amo soge bidilasa. Amola muni ea lai amoga e da amo soge ganodini waini hawa: bugisa.

17 Agoaiwane uda e da gasa bagade gala. Amola e da hawa: obenane gasa bagade hamosa.

18 E da ea hamobe huluane ea lamu defei amo dawa:. Amola e da gasibi galu mae helefilu, hawa: hamonana.

19 Amaiwane uda da hifawane gobeia ha:le, amola ea abula hi fawane amuna.

20 E da hame gagui dunu ilima asigiba:le, liligi iaha.

21 Anegagi eso doaga:sea e da hame da:i diosa. Bai e da ea sosogo fi ilia anegagi abula hahamoi dagoiba:le.

22 E da ea sosogo fi ilia golamusa: fafai amo da:iya abula ida:iwane fa:sisa. Amola e da oga:yei abula amo sala.

23 Egoa da dunu huluane ilia e dawa:. Amola e da ea fi ganodini bisilua esala.

24 Amaiwane uda da abula amola idinigisu bulu hahamosa. Amalalu, e da bidi lasu dunu ilima amo liligi bidi lasa.

25 Amola amo uda e da gasa bagade amola eno dunu da ema nodosa. Amola e da fa:no misunu hou amoga hame beda:sa.

26 Amola e da asabole, dawa:le sia:sa.

27 Amola amo uda da mae hihini amola hame helefisa. E da ea sosogo fi ilia hanai liligi huluane defele hamosa.

28 Ea mano amola egoa da ema hahawane nodosa.

29 Egoa da ema amane sia:sa, "Uda oda da noga:i, be dia hou da uda huluane ilia hou baligidafa."

30 Uda mogili da ogogole obebenale hamosa. Amola noga:iwane ba:su hou da fisi dagoi ba:mu.

Be nowa uda da Hina Gode Ea hou ida:iwane dafawaneyale dawa:sea, amo udama nodomu da defea.

³¹ Amaiwane uda da noga:le hamoiba:le, e da dabe ea hamoi defele lamu da defea. Amola dunu huluane ema nodomu da defea.

Sia: Ama Dagoi

GODE EA SIA: IDA:IWANE GALA
The Holy Bible in the Bedamuni language of Papua
New Guinea
Buk Baibel long tok ples Bedamuni

Copyright © 2000 Tom Hoey

Language: Bedamuni (Beami)

Translation by: Tom Hoey

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2019-12-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 30 Nov 2021

28e512c8-4603-5063-83de-bc2fd6fa3b51